БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряд-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Буряд-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 122 (5274)
вторник
июниин
24
1947 он

Сэн 20 мүнгэн

Ород арад болбол СССР-эй бүхы арадуудые Ленин—Сталинай илагдашагүй тугые тойруулан жагсаагаа.

Агууехэ ород арадта—алдар соло!

Алдарта Российска федераци

Мүнөөдэр манай Эхэ ороной столица — Москвада РСФСР-эй Верховно Советэй нэгэдэхи Сесси нээгдэхэнь.

Российска Федераци болбол Советскэ Союзай адли эрхэтэ аха-дүү республикануудай дунда түрүүшын гэжэ нэрлэгдэхэ choopoo нэрлэгдэдэг юм. Курильска аралнуудhаа эхилээд, шэнэ советскэ город болохо Калининград хүртэр, заполярна Печенгаhаа эхилээд, Кавказай хада уулын хормойнууд хүртэр тараhан тэрээнэй газар дайдань үргэн ехэ. Советскэ байгуулалта, сталинска табанжэлнүүд РСФСР-эй үнгэ шарайе үндэнөөрынь хубилгаа. РСФСР-эй территори дээрэ байнав томо ажаүйлэдбариин валова продукци аяар 1940 ондо 1913 онойхитой сасуулбал 12 дахин үргаhан байха юм. Ороohото таряа үйлэдбэрилгэ 22 миллион тонноор ехэ болоhон байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайндаа ород арад болбол фронт дээрэшье, мүн тылдэшье дулэтэ патриотизмын, советскэ Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байхын түлөө ами бэеэ хайрлахагүй тэмсэлэй үльгэр жэшээе СССР-эй бүхы арадуудта харуулаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронтнууд дээрэ гаргаhан баатаршалгын түлөө Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэ олгогдоhон 10.511 хүнүүдэй дунда 7.223 ородууд байха юм. Лайнай жэлнүүдтэ РСФСР болбол Советскэ Союзай ажаүйлэдбэриин бүхы продукциин табанай дүрбэн хубиие үгэжэ байгаа. Нүхэр Сталинай зааhанай ehoop, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда өөрынгөө гайхамшагта үүргээр ород арад болбол манай ороной бүхы арадуудай дунда Советскэ Союзай хүтэлбэрилхы хүсэн гэжэ нинтэдэ мэдэрэгдэхэ болоhон байна. Советскэ правительствоаа ород арадай үзүүлhэн этигэл найдабари хадаа хүн түрэлтэнэй дайсан —фашизмые илаха манай түүхэтэ илалтын шиидхэхы хүсэн болоhон юм.

Дайн сэрэгэй үедэ Советскэ Союзай хүтэлбэрилхы хүсэн боложо тиимэ эли тодоор харагдаhан ябадалаа ород арад болбол амгалан тайбан байгуулалтын эрхэ байдалдашье, дайнай hүүлэй сталинска табанжэлые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлдэшье хүсэдөөр харуулжа байна. 1950 ондо—шэнэ табанжэлэй эсэстэ—РСФСР-эй ажаүйлэдбэриин продукциин хэмжээнь дайнай урда тээхи хэмжээгээ нэгэ хахадhаа үлүүгээр дээшэлүүлхэ байна. Табанжэлэй эсэстэ Российска Федераци болбол буладай ниитэсоюзна үйлэдбэрилгын 63 процентые, нүүрhэнэй ниитэсоюзна абалгын 56,7 процентые, автомобильнуудай ниитэсоюзна үйлэдбэрилгын 91,4 процентые, хлопчато-бумажно бүдүүдэй ниитэсоюзна үйлэдбэрилгын 87 процентые, ороohо таряанай ниитэсоюзна үйлэдбэрилгын гурбанай хоер хуби, шахуень үгэхэ байна.

Агууехэ ород арад болбол шэнэ сталинска табанжэлэй түлөө, манай советскэ Эхэ ороние дайнай hүүлэй үедэ сэсэглэн hалбаруулхын түлөө тэмсэлэй авангардда ябана. Табанжэлэй хоердохи жэлэй түсэбые болзорhоонь урид, ноябриин 7-до — Октябриин 30-дахи жэлэй ойн үдэртэ дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсохые героическа Ленинградhаа уряал ханхинаhан байна. Ленинградайхидай патриотическа үүсхэл бүхы ороноо доhолгоhон, хүсэн түгэс, үнэхөөрөө бүгэдэ-арадай хүдэлөөн болон дэлгэрhэн байгаа. Ленинградайхид хахад жэлэйнгээ программые гол түлэб шиидхээ, тиихэдэ хэдэн арбаад предприятинуд долоон hарынгаа түсэбые дүүргэнхэй. Манай ороной ажаүйлэдбэриин айхабтар томо центр — Москва болон Московско областиин ажалшад үйлэдбэриин гайхамшагта илалтануудые туйлана. Москвагай ба Московско областиин 1.200 гаран предприятинуд хахад жэлэйнгээ программые болзорhоонь урид дүүргээ; тэрэнэй тоодо үнгэтэ металлурги, химическэ, резиновэ болон нютагай ажаүйлэдбэри. олзоборилгын кооперати мэтын ажаүйлэдбэриин hалбаринуд оролсоно. Хахад жэлэйнгээ программые бүхыдэнь шиидхэhэн районууд Москвада үсөөн бэшэ тоологдоно: Ленинградска, Таганска, Фрунзенска, Кировскэ, Пролетарска, Щербаковско, Дзержинскэ ба бусад болоно. Москвагай ба Ленинградай жэшээгээр Российска Федерациин бусадшье ажаүйлэдбэриин центрнүүд хахад жэлэйнгээ программые болзорhоонь урид шиидхэбэ. Хабарай тарилгые амжалтатайгаар шиидхэhэн тухай, үндэр ургасын түлөө, эдеэхоолые ба ажаүйлэдбэриин түүхэй эдые элбэгжүүлхын түлөө бүгэдэ-арадай добтолгодо Российска Федерациин колхозно таряашадай ами бэеэ хайрлахагүй ажалай жэшээ харуулжа байhан тухай мэдээсэлнүүд РСФСР-эй бүхы заха хизаарнуудhаа ороно.

Дайн сэрэг ба немецкэ эзэмдэлгэ болбол Российска Федерациин арадай ажахыда хүндэхэн гарза хохидол үзүүлhэн байна. Бүхы Советскэ Союзда үзүүлэгдэhэн 679 миллиард түхэригэй гарза хохидолой 249 миллиардынь РСФСР-эй хубида хүртэнэ. Гэбэшье ород арад дура зоригоо хухараагүй, бэрхэшээлнүүдэй урда сухаряагүй! Тэдэнэр болбол эдэ бэрхэшээлнүүдэй урдаhаа хайшан гэжэ хатуу зурхэтэйгөөр ябахаб, өөhэдынгөө эмхитэй ябадалаар, өөhэдынгөө ами бэеэ хайрлахагүй ажалаар тэдэ бэрхэшээлнүүдые хайшан гэжэ зайлуулхаб гэжэ РСФСР-эй бүхы арадуудта харуулна. Энээндэ, дайнай үеынхидэ шэпги, ород арадай тунгалаг hаруул ухаан, хатуу шанга сэдьхэл, зоримгой ябадал. шадал хүсэн ба ажал хэхэ дуратай байhаниинь, түрэл советскэ правительствоаа тэрээнэй хизаарлашагүй этигэн найдадаг байhаниинь хүсэдөөр харагдана.

Ород арад ба Российска Федерациин бусад арадууд болбол советскэ байгуулалтын агууехэ, дабагдашагүй хүсэндэ түшэглэн, дайнай үйлдэhэн бүхы шарханууdые гансал элэгээхэ бэшэ, харин сталинска сэсэн мэргэн заабаряар ябажа. өөрынгөө республикые үшөө ехэ хүсэтэй ба сэсэглэн hалбэранги болгохо байhанаа хатуугаар мэдэнэ. Тэрээниие ажабайдал үдэр бүри баталан харуулна. Иимэ жэшээ абаад үзээ. Эзэмдэлгэдэ ороhон районуудта хэдэн миллион таряашад дайн сэрэгэй дүүрээд байхада землянканууд соо хашалдажа байhан юм. Нүхэр Сталин болбол тон богонихон болзор соо землянкануудые усадхаха, байра hуудалгүй болоhон бүхы таряашадта зорюулан шэнэ гэрнүүдые бариха гэhэн зорилго табиhан байгаа. Агууехэ вождиин энэ заабаринь хэрэг дээрэ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ РСФСР-эй худөө нютагуудаар колхознигуудта зорюулагдан 150 мянга шахуу гэрнүүд бариглаа. Октябриин 30 жэлэй ойдо землянканууд үгы болохо!

РСФСР-эй арадууd хадаа бусад аха-дүү республикануудай арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ ябадалда өөрынгөө экономикын бүхы хүсэ шадалаар дэмжэн туhална. Москва тэдэндэ автомобильнуудые, элдэб машинануудые станогуудые үгэнэ; Ленинград—турбинануудые, генераторнуудые, приборнуудые үгэнэ; Урал болон Сибирь—металл үгэнэ; Сталинград, Челябинск, Владимир, Алтай—тракторнуудые; Саратов болон Красноярск—комбайнуудые; Ростов—худөө ажахын машинануудые үгэнэ, Ленинско-сталинска сэсэн мэргэн национальна политикын ашаар сэхээр хүгжэнги социалистическэ индустриин республиканууд, колхозууд болов совхозуудай республиканууд болоhон, хуушан гээгдэнги заха хизаарнуудта Россин ажаүйлэдбэриин центрнүүдэй эльгэжэ байhан бүхы юумые богонихоноршье тоолохын аргагүй.

Өөрынгөө Федерациин Верховно Советтэ хэгдэhэн hунгалтануудта РСФСР-эй арадууd болбол большевистскэ партиин ба советскэ правительствын политикые хүсэл дүүрэнээр дэмжэжэ байhанаа, өөрынгөө эбдэршэгүй морально-политическэ нэгэдэлые харуулhан, hунгагшадай 99,95 процентнь hунгалтануудта хабаалсажа, тэдэнэрэй 99,29 процентнь коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө голосовалhан байха юм.

Ород арад болбол СССР-эй бүхы арадуудые Ленин—Сталинай илагдашагүй тугые тойруулан жагсаагаа. Шалгадамал энэ дайшалхы туг доро, агууехэ вождь нүхэр Сталинай ударидалга доро Советскэ Союзай арадууd дайнай hүүлэй амгалан тайбан байгуулалтада, манай орондо коммунизмын хүсэд илан мандахын түлөө тэмсэлдэ илалтаhаа илалта тээшэ ябажа байна.

(«Правдын» июниин 20-ой түрүү бэшэг).

Мяханай комбинат хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэбэ

Улан-Удын мяханай комбинадай коллектив шэнэ сталинска табанжэлэй хоердохи жэлэй түрүүшын хахад жэлэй. түсэбые болзорhоо урид үлүүлэн дүүргэбэ.

Мүнөө мяханай комбинадай коллектив хадаа мяха болбосоруулгын сезонно хүдэлмэриие эрхим hайн бэлэдхэлтэйгээр эхилэзд байна. Комбинадай бүхы цехүүд ба бригаданууд Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 30 жэлэй ой хүртэр жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

—Манай коллектив социалистическэ мүрысөөнэй туг доро габшагайгаар хүдэлмэрилжэ, июниин 20-ой үдэр хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргээ. Бидэнэр энэнэй урда тээ туйлаhан амжалтануудаа улам саашадань арбидхажа, социалистическэ мурысөөндэ абаhан уялгаяа үшөө hайнаар дүүргэхын түлөө тэмсэхэбди, — гэжэ комбинадай директор нүхэр Сагбаев мэдүүлнэ.

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

РСФСР-эй Верховно Советэй 1947 оной июниин 21-эй заседани тухай

Июниин 21-дэ, үдэшын 6 часта, Кремльдэ, Кремлевско Ехэ Ордон соо РСФСР-эй Верховно Советэй хоердохи заседани болобо.

РСФСР-эй Верховно Советэй Түрүүлэгшэ депутат М. П. ТАРАСОВ түрүүлэгшээр hууба.

РСФСР-эй Верховно Совет болбол РСФСР-эй Верховно Советэй депутадуудай түлөөлэлгые шалгаhанай тухай Верховно Советэй Мандатна Комиссиин түрүүлэгшэ В. Т. ПРОХВАТИЛОВАЙ элидхэлые шагнаба.

Нүхэр Прохватилов хадаа 752 hунгуулиин округуудаар РСФСР-эй Верховно Советэй депутадуудай түлөөлэлгые шалгаhанай дүнгүүд тухай Мандатна Комиссиин доро дурсагдагша тогтоолые сопоохобо:

«hунгуулиин Центральна Комиссяар оруулагдаhан hунгуулиин бүхы документнүүдые ба Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Советтэ hунгаха hунгалтануудай материалнуудые депутат бүхэн тушаа тус тустань шалган үзөөд, Верховно Советэй Мандатна Комиссиин тодорхойлhонь хадаа:

1. Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикада депутадуудые hунгаха hунгалтанууд hунгуулиин 752 округуудта бултандань РСФСР-эй Конституцитай ба РСФСР-эй Верховно Советтэ hунгаха hунгалтанууд тухай Дүримтэй хүсэд тааралдуулан ба тэдэнэй үндэhэ hуури дээрэ үнгэргэгдэhэн байна.

2. Ямар нэгэн hунгуулиин округто hунгалтануудые болюулха ямар нэгэн шалтагаан, тэрэшэлэн РСФСР-эй Верховно Советтэ депутадуудые hунгахада Конституциие болон hунгалтанууд тухай Дүримые эбдэбэ гэhэн ямар нэгэн гомодол ба мэдүүлгэнүүд hунгуулиин округуудта ба hунгуулиин Центральна Комиссида үгы байна.

Дээрэ хэлэгдэhэнэй үндэhөөр hунгуулиин Центральна Комиссяар бүридхэгдэhэн, списогынь «Известия» газетэдэ 1947 оной февралпин 12-ой № 37-до толилогдоhон РСФСР-эй Верховно Советэй бүхы депутадуудай эрхэ түлөөлэлгые РСФСР-эй Верховно Советэй Мандатна Комисси зүб гэжэ тоолоно».

Верховно Совет депутат Н. Н. ДАНИЛОВАЙ дурадхалаар Мандатна Комиссиин элидхэл тушаа дооро дурсагдагша тогтоол гаргаба:

«1. Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Советэй Мандатна Комиссиин элидхэлые баталха.

2. Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Советтэ hунгуулиин бүхы 752 округуудhаа hунгагдаhан ба Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Советтэ hунгаха hунгалтануудай талаар hунгуулиин Центральна Комиссяар бүридхэгдэhэн депутадуудай эрхэ түлөөлэлгые зүб гэжэ тоолохо.

3. Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Советтэ hунгаха hунгалтануудай талаар hунгуулиин Центральна Комиссиин хүдэлмэриие дүүрэhэн дээрэ тоолохо».

hүүлээрынь Верховно Совет РСФСР-эй Верховно Советэй саг үргэлжын комиссинуудые hунгаха тухай асуудалые хаража үзэлгэдэ дамжан оробо.

Москва городой, Кировскэ, Челябинска, Тамбовско ба Ивановска областьнуудай болон Чувашска Автономно Советскэ Социалистическэ республикын депутадуудай группануудhаа үгэ хэлэhэн депутат Н. И. СВЕТЛЯКОВАЙ дурадхалаар РСФСР-эй Верховно Совет хуули гаргалгын hанамжануудые тодорхойлхо комиссиие 15 хүн составтайгаар hунгаба гэбэл:

1. Комиссиин түрүүлэгшэ НИКИТЧЕНКО Ион Тимофеевич—Новосибирскэ областиин Татарска округhоо депутат.

2. АФАНАСЬЕВ Илларион Афанасьевич —Орловско областиин Елицкэ городской округhоо депутат.

3. БАСКАКОВ Иван Иванович — Новгородско областиин Окуловска округhоо депутат.

4. ГЕРАСИМОВ Александр Михайлович —Тамбовско областиин Уваровска округhоо депутат.

5. БЕРЕЗИН Иван Емельянович— Ростовско областиин Сальска округhоо депутат.

6. ДАДОНОВ Федор Никитич—Челябинска областиин Миньярска округhоо депутат.

7. ЖОЛНИН Сергей Андреевич—Москва городой Бауманска округhоо депутат.

8. ЗИМИНА Клавдия Андреевна—Ленинград городой Суворовско округhоо депутат.

9. КУЗНЕЦОВ Иван Степанович—Костромско областиин Галичскэ округhоо депутат.

10. НИКАНОРОВ Василий Иванович—Крымска областиин Джанкойско округhоо депутат.

11. САФОНОВ Григорий Николаевич—Удмуртска АССР-эй Можгинска округhоо депутат.

12. СИДОРОВ Петр Михайлович—Великолукско областиин Новосокольническэ округhоо депутат.

13. СОТНИКОВ Всеволод Александрович — Саратовска областиин Пугачевско округhоо депутат.

14. ФАТАЛИЕВ Халил Магамедович—Дагестанска АССР-эй Буйнакска округhоо депутат.

15. ЦВЕТКОВА Вера Семеновна — Ивановска областиин Фурмановска округhоо депутат.

Московско, Ленинградска, Рязанска, Псковско, Курска ба Смоленскэ областьнуудай депутадуудай группануудhаа үгэ хэлэhэн депутат А. Ф. РЯЗАНОВАГАЙ дурадхалаар РСФСР-эй Верховно Совет болбол РСФСР-эй Верховно Советэй бюджетнэ комиссиие 19 хүн составтайгаар hунгаба.

1. Комиссиин түрүүлэгшэ БУРЫЛИЧЕВ Павел Григорьевич—Московско областиин Пушкинска округhоо депутат.

Комиссиин гэшүүд:

2. АНДРЕЕВ Александр Захарович—Рязанска областиин Рязанска городской округhоо депутат.

3. БОРИСОВ Василий Андреевич—Калининградска областиин Черняховско округhоо депутат.

4. БУТУЗОВ Сергей Михайлович—Красноярска хизаарай Красноярска—Сталинска округhоо депутат.

5. ГОЛУБЕВ Николай Васильевич—Курска областиин Косторенско округhоо депутат.

6. ЕГОРОВ Алексей Андреевич—Краснодарска Хизаарай Лабинска округhоо депутат.

7. ЖИЛЬЦОВ Николай Васильевич—Горьковско областиин Арзамасска округhоо депутат.

8. КАИРОВ Иван Андреевич — Куйбышевска областиин Нохвистневска округhоо депутат.

9. КОРОТКОВ Сергей Трофимович — Псковско областиин Струго-Красненска округhоо депутат.

10. КРЫЛОВ Александр Васильевич—Воронежско областиин Бутурлиновскэ округhоо депутат.

11. КУПЕРТ Василий Иванович—Томско областиин Колпашевска округhоо депутат.

12 ОРЛОВ Иван Михайлович—Пензенскэ областиин Нижне-Ломовско округhоо депутат.

13. ПОПОВ Василий Федорович—Татарска АССР-эй Мамадышска округhоо депутат.

14. СВЕТЛАКОВ Николай Иванович—Бировска областиин Кировско-Молотовско округhоо депутат.

15. СПОРОВ Вячеслав Яковлевич—Тамбовско областиин Тамбовско хүдөөгэй округhоо депутат.

16. СТАРОТОРЖСКИЙ Александр Павлович—Брянска областиин Клинцовско округhоо депутат.

17. ФРОНТАСЬЕВ Владимир Павлович—Смоленска областиин Ярцевска округhоо депутат.

18. ХАРИТОНОВ Илья Степанович—Ленинградска областиин Лужска округhоо депутат.

19. ШАЛКОВ Иван Андреевич—Тульска областиин Плавско округhоо депутат.

Ленинградай, Новосибирскэ, Чкаловска, Куйбышевска, Крымскэ. Курска областьнуудай ба Приморско хизаарай депутадуудай группануудhаа үгэ хэлэhэн депутат М. Н. НИКИТИННЭЙ дурадхалаар РСФСР-эй Верховно Совет гадаадынь хэрэгүүдэй талаар комиссиие 9 хүн составтайгаар hунгаба.

1. Комиссиин түрүүлэгшэ ИЛЬИЧЕВ Леонид Федорович—Чкаловска областиин Покровско округhоо депутат.

Комиссиин гэшүүд:

2. БАСОВ Михаил Васильевич—Ленинград городой Приморско округhоо депутат.

3. ВОЛГИН Вячеслав Петрович —Ставропольска хизаарай Петровско округhоо депутат.

4. Киреев Сергей Яковлевич—Горький городой Сталинска округhоо депутат.

5. ПОПОВА Нина Васильевна—Куйбышев городой Дзержинскэ округhоо депутат.

6. СЕЛЕЗНЕВ Петр Ивануарьевич — Краснодарска хизаарай Белореченска округhоо депутат.

7. СУРКОВ Алексей Александрович—Курска областиин Ракитанска округhоо депутат.

8. ШАТИЛОВ Сергей Савельевич—Пензенскэ областиин Кузнецкэ округhоо депутат.

9. ЯСНОВ Михаил Алексеевич—Москва городой Ленинградска округhоо депутат:

Энээнэй hүүлээр түрүүлэгшэ болбол 1947 оной РСФСР-эй гүрэнэй бюджедые баталха тухай ба 1946 оной РСФСР-эй гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ болоhоной тухай тоосоое баталха тухай элидхэл хэхэ үгэх РСФСР-эй финансануудай Министр А. М. САФРОНОВТО үгэбэ.

Нүхэр Сафроновой элидхэлэй hүүлээр РСФСР-эй Верховно Советэй хоердохи заседани хаагдана.

ТАСС-эй мэдээсэл

Г-н Маршаллай мэдүүлгэтэй дашарамдуулан британска ба французска правительствонуудай hанамжа

Хэблэлэй мэдээсэлпүүдhээ элитэ болоhоной choop, июниин 5-да США-гэй гүрэнэй секретарь г-н Маршалл Гарвардска университетдэ үгэ хэлэхэ зуураа, хэрбээ европейскэ оронууд тэдэнэй ажахые hэргээн бодхоолгын түсэбые зохеохо хэрэгтэ үүсхэл гаргаа hаа, Америкын Холбоото Штадууд энээндэнь туhалжа шадаха, теэд энэ болбол европейскэ оронуудай болон Америкын Холбоото Штадуудай өөрыншье интересүүдтэ тааралдаха болопо гэжэ мэдүүлбэ.

Г-н Маршаллай энэ мэдүүлгые тайлбарилха зуураа, американска хэблэл болбол хэдэн миллиард долларай зээли кредитые США-гэй талаhаа европейскэ оронуудта табиха тухай эндэ хэлэгдэнэ гэжэ тодорхойлно. Иихэдээ хэблэлдэ тус зээли кредитын условинууд тухай, тэрэшэлэн энэ асуудалда нэгдэмэл нацануудай ямараар хандадаг тухай юушье хэлэгдэнэгүй.

Июниин 17-до Москвадахи Великобританиин Элшэн сайд г-н Петерсон СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотовтой уулзажа, дооро дурсагдагша мэдүүлгэ хэhэн байгаа:

«Тэрэ ехэ дээдэ түрэлтын правительство Европын экономическа hэргээн бодхоолгын асуудалда угаасхэ хэрэгсэлтэй байhыень советскэ правительство мэдэхэ байна. Европейскэ оронууд шэнэдхэн байгуулалтын түсэб зохеожо үүсхэл гаргаг гэhэн г-н Маршаллай hаяын мэдүүлгэ соо хэлэгдэhэн дурадхал, минии hанахада, европейскэ экономическа бэрхэшээлнүүдые дабахада туhаламжа үзүүлэгдэжэ болохо байhанай шэнэ найдабари болоно. Энээнтэй дашарамдуулан тэрэ ехэ дээдэ түрэлтын правительствын тоолохонь хадаа, европейскэ оронууд Америкын Холбоото Штадуудтай али болохо хэрэгээр зүбшэн хэлсэгдэжэ боломоор ямар нэгэн тодорхой түсэбые дурадхаха гээшэ тон яаралтай асуудал мүн болоно. Энэ асуудал политическэ бэшэ, харин экономическа удхашанартай байна. Тэрэ ехэ дээдэ түрэлтын правительство болбол Америкын Холбоото Штадуудай дурадхал тушаа советскэ правительствын талаhаа ямаршье ажаглал хэгдээ hаань баяртай байха».

Советскэ правительство энэ асуудал тушаа хэблэлдэ толилогдоhон зүйлhөө бэшэ ондоо мэдээнгүй байна гэжэ В. М. Молотов г-н Петерсондо харюусаад, британска правительство энээндэ орходоо дүүрэн мэдээнүүдтэй гү, гэжэ асуухадань, тиимэ дүүрэн мэдээнүүд үгы гэжэ г-н Петерсон харюусаба.

Тиимэhээ, В. М. Молотов хадаа советскэ правительство дутуу информацитай байhан туладаа энэ асуудал тушаа hанамжаа хэлэжэ шадахагүй байна, зүгөөр советскэ правительство үлэмжэ дүүрэн информациие абаха хүсэлтэй байна гэжэ британска элшэн сайдта мэдүүлбэ.

Мүн тэрэ үдэр Москвадахи Французска Хэрэгүүдэй Этигэмжэтэ г-н Шарпантье гэгшэ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшо Я. А. Малик гэгшэтэй уулзажа, г-н Петерсоной хэhэндэл адли мэдээсэл мүн хэhэн байгаа.

Июниин 1-hээ 18 хүртэр Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр г-н Бевин ба Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр г-н Бидо гэгшэдэй хоорондо Парижда хэлсээн болоhоной hүүлээр, британска ба французска правительствонуудай түлөөлэгшэд дээрэ дурсагдагша мэдэсэлнүүдые Москвада хэhэн байха юм.

Июниин 19-дэ Москвадахи Франциин Хэрэгүүдэй Этигэмжэтэ г-н Шарпантье гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Я. А. Маликта орожо дурсагдаhан удхатай нота барюулба:

Энэ оной июниин 5-да Гарвардска университедтэ г-н Маршаллай хэhэн мэдүүлгые британска ба французска правительствонууд hонирхолтойгоор хаража үзэбэд. Правительствонууd хоюландаа гүрэнэй секретариин хэhэн дурадхалнуудые айхабтар ехэ хангалтатайгаар угтаба.

Г-н Маршалл правительствонуудта официальна дурадхалнуудтайгаар хандаагүй болобошье, европейскэ экономическа программануудай европейскэ нацануудаар өөhэдөөрнь зохеогдохо ehотой байhанай тухай hанамжые өөрынгөө үгэ соо тодорхойгоор хэлээд, эдэ программануудые бэелүүлхэдэ Холбоото Штадууд шадалайшгаа зэргээр дүүрэн туhалха гэжэ зааhан байха юм. Великобританиин ба Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнууд энэ туhаламжа шухала гэжэ тухайлаад, теэд европейскэ оронууд дайнай урда тээ ехэнхидээ бүтээн гаргажа байhан ресурснуудаа дахин хүгжөөхын тулада ба американска контингент дээрэhээ ажаүйлэдбэриин шухала хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые асархатаяа нэгэн хамта өөhэдынгөө ресурснуудые шилээд ехээр импортировалхын тулада али зэргын ехээр хүсэсэ гарганаб, энэ туhаламжа тэрэнэйнь зэргээр ашаг туhатай байха гэжэ тухайлна. Европын экономическа байдал хадаа хамтын программануудые түргэнөөр зохеохые тон шухала болгоно гэжэ хоер правительствонууd тоолоно. Эдэ программанууд хадаа энэ хэрэгтэ хабаадалсаха хүсэлтэй бүхы европейскэ оронуудаар нэгэдэмэл нацануудай организациин таарамжатай зургаануудтай барисаа тогтоон зохеогдохо ehотой байгаа.

Европейскэ олоншог оронуудта биш болоhон экономическа ба финансова байдал дээрэhээ тон түргөөр үүсхэл гаргаха шухала байна. Британска ба французска правительствонуудай hанамжаар энэ үүсхэлые Европын гурбан гол державанууд гаргаха ehотой. Энэ оршон байдал соо американска дурадхалнуудые бэелүүлхын тулада практическа хэмжээ-ябуулганууdые ямар нэгэн аргаар шэнжэлжэ эхилхынгээ урда тээ эдэ бүхы проблемэнүүдые зүбшэн хэлсэжэ боломоор газарта июниин 23-hаа эхилхэ недели соо Великобритани, Франци ба СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министрнүүдэй зүблөөе зарлая гэжэ г-н Бевин ба г-н Бидо гэгшэд г-н Молотовтое дурадхана. Г-н Бевин ба г-н Бидо гэгшэдэй уулзахадань эгээл зохистой газар гэхэдэ Париж гү, али Лондон байгаа, теэд г-н Молотов хэрбээ Москва ба Лондоной хоорондохи замай тэг дундахи ямар нэгэн европейскэ городые шэлэхэ гэжэ тоолоод байгаа hаань, тэрэ дурадхалыень хаража үзэхөөр бэлэн байнабди».

Мүн тэрэ үдэр Москвадахи британска Элшэн сайд г-н Петерсон Я .А. Маликтай уулзажа, мүн иимэ удхатай нота барюулба.

Я. А. Малик болбол британска ба французска правительствонуудай хандалганууd тушаа Советскэ Правительствода элидхэгдэхэ байна гэжэ г. г. Шарпантье ба Петерсон гэгшэдтэ мэдүүлбэ.

Мүнөө үедэ эдэ хандалганууdынь Советскэ Правительствоар харагдажа байна.

И. В. Сталинай биографиие шудалагшадта туһаламжа

ИОСИФ ВИССАРИОНОВИЧ СТАЛИН

3. Ородой нэгэдэхи революциин үедэхи ажал-ябуулгын тухай (1904-1907 онууд)

1903 оной ноябрьда нүхэр Сталиниие хаанай опричниггууд Зүүн Сибирьтэ, Иркутска губерниин Балаганска үезддэ, Новая Уда тосхондо сүлэ һэн байгаа.

Сүлэлгэдэ байхадаа Иосиф Виссарионович Ленинһээ бэшэг абаһан юм. «Ленинэй бэшэг хадаа,—гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ, — тиимэ ехэ бэшэшье һаа, тэрэ болбол манай партиин практикада зориг-той, айхые мэдэхэгүй шүүмжэлэл хэһэн бэ партиин ойрын сагта хэхэ хүдэлмэриин бүхы түсэбтэ гайхамшагта эли тодо, тобшо түгэс тайлбари үгэһэн байгаа». (И. Сталин. Ленин тухай. 1945 он. хуудаһан 20—21). 1904 оной январьда нүхэр Сталин революционно ажалдаа бусаад, большевистскэ партиие байгуулха тухай Ленинэй түсэбые бэелүүлхын түлөө оролдосотойгоо хүдэлмэрилэ. 1904 оной эхиннһээ 1907 оной тэн хүртэ нүхэр Сталинай революционно ажал-ябуулгань Батумда, Кутаиста, Тифлистэ ба Бакуда болоно.

Тэрэ үедэ Ленин болбол шэнэ оппортунистнууд-меньшевигүүдтэ эсэргүү, тэдэнэрэй һандарган бусайдуулха ябуулгануудта эсэргүү тэмсэл хэжэ байгаа. Тэрэ тэмсэлдэнь Сталин болбол Кавказда Ленинэй бата бэхи түшэг тулгууринь болоһон юм. Тэрэ болбол меньшевигүүд, эсэргүүд, националистнууд болон анархистнуудта эсэргүү кавказска большевигүүдэй бүхы идейно-политическэ тэмсэлые толгойлжо байба. Тус тэмсэлынь Закавказьеын большевигүүдэй ехэхэн амжалтада хүргэбэ.

Ородой нэгэдэхи революцида 25—26 наһатай залуухан Сталин хадаа революционно ажал-ябуулгын арбан жэлэй стажтай, хүсэд болбосоронгы, дээдэ эрдэмтэй марксист болон ороно. 1904 оной июньдэ нүхэр Сталин Бакуда ерэед. Бакинска комитедые толгойлно, тэдэнэй составта ленинецүүд, Джапаридзе, Фиолетов, Монтин болон бусад оролсоно. Закавказьеда революционно хүдэлөөн болбол городтошье, мүн хүдөөдэшье үргэнөөр дэлгэрнэ.

Хүдэлмэришэн ангиин олон-тоото дайсадтай хатуу шанга тэмсэлэй болжо байһан тэрэ үедэ нүхэр Сталин эршэмтэй ажал-ябуулгаяа хүргөөнэ. Нүхэр Сталиниие Батумда, Бакуда, Тифлистэ, Чиатурыда, Кутаиста ба Баруун Грузиин таряатанай районуудта хаража болохо байгаа. Тэрэ болбол шэнэ партийна организациннуудые эмхидхэнэ ба хуушануудые бүхэжүүлнэ, митингүүд болон суглаануудаэгүүр үгэ хэлэнэ, меньшевигүүд, националистнууд болон марксизмын бусад хайсадтай хатуу шанга тэмсэлнүүдтэ хабаадана.

Закавказьеын большевигүүдэй олониктын политическэ агитациин ба пропагандын нүлөөгөөр хаанта засаг ба буржуазида эсэргүү тэмсэлдэ хүдэлмэришэн, таряашанай олониитын шэнэ шэнэ хүнүүд оролсоно. Тэрэ үеын үлэмжэ томо событи хадаа 1904 оной декабрьда болоһон бакинска хүдэлмэришэдэй айхабтар ехэ стачка болоно. Тэрэ стачкые нүхэр Сталин ба Джапаридзе тэргүүлэн хүтэлбэрилөө. Тус стачка 18 хоног үргэлжэлһэн ба хүдэлмэришэдэй илалтаар дүүрэһэн байна.

Эли тодо политическэ удхатай стачканууд ба демонстрациннууд Батумда, Тифлистэ, Бакуда, Кутаиста, Чиатурыда. Потидо, Сухумда ба бусад городууд болон нютагуудаар болоно. Закавказска деревнидэхи революционно хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Таряашанай хүдэлөөн хадаа илангаяа Грузида, Россин центртэхи ба Поволжьедохидол алдаар городуудтахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнүүдэй удаа эхилнэ.

Революциин ургажа байһан эрхэ байдалда хүдэлмэришэн ангиин урда шэнэ зорилгонууд гарана. Тэдэ зорилгонуудые парти болбол удааруулангүйгөөр шидхэхэ ба партиин тактическа үндэһэ һууринуудые зохеон табиха ёһотой байгаа. Тэрээнтэй хамта большевигүүд хадаа партиин III съездые зарлалгада бэлэдхэнэ. Нүхэр Сталин болбол партиин III съездые зарлахын түлөө бусалма ажал-ябуулга ба тэмсэл дэлгэрүүлнэ.

Нүхэр Сталин Закавказьеын большевистскэ организациннуудай бүхы тэмсэлые хүтэлбэрилхэ зуураа, хэдэн мянган тиражтайгаар гаралаг бүхы большевистскэ нюуса газетэнүүд, номууд, прокламациннууд ба брошюрануудые эмхидхэгшэ байһан юм. Нүхэр Сталинай редактировалжа байһан «Пролетариатис Брдзола» гэжэ газетэ (РСДРП-гэй Кавказска союзай орган) Ленинэй үзэл сурталнуудые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ имагта үрэ ехэтэй. Шидхэхы үүргэ дүүргээ. Тус газетын хуудаһанууд дээрэ тэрээнэй номер бүхэндэнь шахуу «Пролетарий» гэжэ газетэһээ Ленинэй статьянууд толилогдоог байгаа. Партиин ехэ теоретик, толотомо полемист, Ленинэй хэрэгые дагагша ба тэрээнэй соратник—нүхэр Сталин олон тоото статьянуудые бэшэнэ.

Өөрыгөө статьянууд соо И. В. Сталин болбол марксистска партиин идеологическа, эмхидхэлэй, теоретическэ болон тактическа үндэһэ һууринууд тухай Ленинэй үзэл сурталнуудые хүргөөнэ. «Кутаиса бэшэгүүд», «Партийна арсалдаанууд тухай богонихоноор», «Социал-демократа харюу» гэжэ нүхэр Сталинай зохеолнууд марксистска партиин идеологическа үндэһэ һууринуудые хамгаалха, бүхэжүүлэн табиха ба хүргөөхэ хэрэгтэ зогсоулагдаһан байха юм.

Тэдэ зохеолнууд соогоо нүхэр Сталин болбол хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэхи зүндөө бүридэхэ теориие таһа шүүмжэлнэ, теориин, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ ушар ёһо мэдэхэ ябадалай удхашанар тухай, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе хүтэлбэрилхэ хүсэн болохо парти тухай Ленинэй «Юу хэхэб?» гэжэ ном соогоо найруулан зохеоһон үзэл сурталнуудые хамгаална ба хүргөөнэ.

«Партийна арсалдаанууд тухай богонихоноор» гэжэ (1905 оной май) брошюра соогоо ба «Социал-демократа харюу» гэжэ (1905 оной август) статья соогоо нүхэр Сталин болбол социалистическэ идеологиие хайшан гэжэ, хэн зохеодог бэ, тэрэ идеологи ямар аргаар хүдэлмэришэн ангиин дунда нэбтэрэн ородог ба хүдэлмэришэнэй зүндөө гараһан хүдэлөөндэ тэрээнэй удхашанар ямар бэ гэһэн асуудалнуудые бүхы талаарынь зохеон табиһан байна.

Социализмын теориие зохеон байгуулхын түлөө науиын ерэйдо байха, тэрээниие урагшань дабшуулха, хүгжэлтын түүхэтэ хуулби ёһонуудые гүнзэгыгөөр мэдэхэ шухала.

Наука болохо социализмын теори хадаа гансал үсөөхэн эрдэмтэ интеллигентнүүдээр зохеон байгуулагдажа болохо байгаа. Хүдэлмэришэн ангиин тиимэ теоретигүүд, тэрээнэй революционно тэмсэлэй идеологууд ба эмхидхэгшэд хадаа Маркс ба Энгельс байһан юм. Социализмын теори, социалистическэ идеологи болбол хүдэлмэришэдэй зүндөө гараһан хүдэлөөнһөө түрэн гарадаггүй байһан хадань тэрээниие хүдэлмэришэнэй зүндөө гараһан хүдэлөөндэ нэбтэрүүлэн оруулха шухала. Хүдэлмэришэн ангиин дунда социалистическэ идеологиие хэн оруулна гээшэб? Тэрээниие социал-демократ оруулна. Хэрбээ социалистическэ идеологиие зохеон байгуулха ябадал үсөөхэн интеллигентнүүд, теоретигүүд, эрдэмтэдэй хэрэг байгаа һаа, харин социалистическэ мэдэрэлые хүдэлмэришэн ангиин дунда нэбтэрүүлэн оруулха ябадал хадаа бүхы социал-демократиин зорилго мүн болоно. Тиимэ болхолоороо энэ хэрэг хадаа гансал интеллигентнүүд—социал-демократуудай хэрэг бэшэ, харин бүхы социал-демократуудай, тэрэ тоодо социал-демократическа хүдэлмэришэдэйшье хэрэг болоно.

«Манай үялга, социал-демократиин үялга хадаа,—хүдэлмэришэлэй зүндөө гараһан хүдэлөөе тред-юниониска замһаа һалгааха ба тэрээниие социал-демократическа замаар табиха ябадал болоно. Манай үялга хадаа тус хүдэлөөндэ социалистическэ мэдэрэл оруулна ба хүдэлмэришэн ангиин түрүү хүсэнүүдые нэгэ централизованно партида нэгэдхэхэ ябадал болоно. Манай зорилго хадаа—ходоод хүдэлөөе толгойлжо ябаха ба дайсаншье, «хани нүхэршье» байг—тэрэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ хэн һаад хэнэб—тэдэ бүхытэй эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр тэмсэхэ ябадал болоно» (И. В. Сталин, Зохеол, том I, хуудаһан 106). Сталинай эдэ теоретическэ зохеолые В. И. Ленин хүсэд һайшаан магтаа һэн.

Түрүү үзэл сурталнуудай эдэбхитэй үүргэ тухай, социалистическэ мэдэрэл тухай асуудалые нүхэр Сталинай хүгжөөһэн ябадал хадаа большевистскэ партиие идеологическа талаар бэлэдхэхэ хэрэгтэ угаа ехэ оруулалта болоһон байгаа.

«Пролетариинарай анги ба пролетариинарай парти» гэжэ статья соогоо нүхэр Сталин партиин членство тухай Ленинэй найруулгые имагта түсэдөөр ба улаа дараалан зохеон тайлбариһан байна. Уставай нэгэдэхи параграф тухай Мартовай найруулгын оппортунистическэ удхыень хайра гамгүйгөөр элирүүлэн сохеод, нүхэр Сталин болбол манай парти хадаа тэмсэлэй парти мүн, тэрэ хадаа гансаардагшадай ба шашагшадай бөөгнэрэлгэ бэшэ, харин Центральна Комитедээр дамжуулан пролетариинарай армиие ёһото һэйнаар ударидан жолоододог хүтэлбэрилэгшэдэй организаци гээшэ, «парти хадаа хэрэм мүн, тэрээнэй үүдэниинь гансал шалгагдамал хүнүүдтэ нээгдэдэг юм» (И. В. Сталин, Зохеол, том I, хуудаһан 67).

«Социал-демократи национальна асуудалые ямараар ойлгоноб?» гэһэн нүхэр Сталинай статья хадаа партиин эмхидхэлэй принципүүдые зохеон табиха хэрэгтэ, тиихэтэй хамта национальна асуудалай талаар партиин программые үндэһэлэн табиха хэрэгтэ ехэхэн оруулалта болоно.

Тус статья соогоо нүхэр Сталин болбол национальна асуудалай талаар партиин теори болон программые тайлбарилна, пролетариинарые национальна талаарынь тусгаарлан ялгаха гэһэн капиталистическэ принципые таһа шүүмжэлнэ, пролетарска ангиин организациннуудые интернационалистическэ принципэр байгуулха ябадалые аршалан хамгаална.

XX зуунай эхеэр Ленин Сталин хоерой хоорондо идейнэ хани барисаан байгуулагдажа, тэрэнь жэлһээ жэлдэ уягаһан ба бүхэжэһэн байха юм.

Ленин ба Сталин болбол ородой нэгэдэхи революциин үедэ хаанта засагта дойтолһон революционно пролетариинарые толгойлно. Сталин болбол буржуазно-демократическа революциида пролетариинарай хүтэлбэрилхы үүргэ тухай, зэбсэгтэ восстани хадаа хаанта засагые унгаажа, Республикые дайлан абаха шухалын шухала зэбсэг мүн гэһэн тухай. Саг зуурын революционно правительство тухай Ленинэй үзэл сурталнуудые хамгаална ба хүргөөнэ.

РСДРП-гэй III съездээр хараалагдаһан ба «Демократическа революцида социал-демократиин хоер тактика» гэһэн Ленинэй ном соо хүргөөгдэһэн большевигүүдэй гол тактическа дүримынь хадаа пролетариат гээшэ Россидахи буржуазно-демократическа революциин вождь ба хүтэлбэрилэгшэнь байха ёһотой гэһэн гухай үзэл сурталнуудые нүхэр Сталин болбол Закавказьеын меньшевигүүд, эсэргүүд, националистнууд, анархистнуудтай тэмцэлдэ аршалан хамгаалһан ба хүргөөһэн байна юм. «Принципгүй ябадалай үрэнгүүд», «Саг зуурын революционно правительство ба социал-демократи», «Хоер тулалдаанууд», «Мүнөө үеын байдал ба хүдэлмэришэнэй партиин нэгэдэлгын съезд» болон бусад гайхамшагта зохеолнууд соогоо нүхэр Сталин болбол Россидахи буржуазно-демократическа революциин онсо илгаанууд ба түс революциин боложо байгаа түүхэтэ эрхэ байдалнуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн, Баруун Европодохи буржуазна революциннуудта орходоо түс революциин илгаа харуулһан, меньшевигүүдэй баталһанай ёһоор, революциин гегемон хаяа либеральна буржуази болохо бэшэ, харин пролетариинар революциин гегемон мүн гэжэ үндэһэлэн зохеоһон байна.

Үшөө 1905 оной январиин 9-эй урда тээ «Кавказай хүдэлмэришэд, үһөөгөө абаха саг тулаа!» гэһэн уряал соогоо нүхэр Сталин болбол революцида эрмэлзэхэ бэшэ, харин хаантай эбтээ ороҳо гэһэн либералнуудай бодолые тэмдэглэхэ зуураа иигэжэ бэшээ һэн: «Тиимэ, хаанай правительствые һандаргаха саг тулаа, бидэнэр тэрээниие һандаргахашьебди! Үмхиршэһэн хаан шэрээе абархын түлөө господинууд либералнууд дэмы оролдоно! Хаанда туһалхаар гараа дэмы һарбайна! Тиимэ, господинууд, танай оролдолго дэмы гээшэ! Ородой революци заатагүй болохо, тэрэ хадаа наранай заатагүй гараха байһандал алги заатагүй болохо! Наранай гарахые болоулжа шадаха аалта? Энэ революциин гол хүсэниинь городской ба худөөгэй пролетариинар мүн, тэрээнэй туулые бариргшань—господинууд либералнууд, таанар бэшэ, харин социал-демократическа хүдэлмэришэнэй парти гээшэл». Нүхэр Сталин болбол хаанта засагтай тэмсэл хэхэдэнь пролетариинарай союзнигууд хадаа таряашад болоно гэжэ харуулна. Тэдэнэрэй ниитын дайсан хадаа—хаанта засаг мүн. Гансал пролетариинарай хүтэлбэрилхы үүргые эзэлэ һаань революци болбол эсэстэ хүргэгдэхэ гэжэ нүхэр Сталин һуралгана.

Большевигүүдэй хүтэлбэри доро Закавказьедахи революционно хүдэлөөн түргэнөөр ба үзэгдөөгүй хүсэтэйгөөр ургана. Таряашадай хүдэлөөн имагта үргэн ба гүнзэгы ехэ болоо.

Партиин III съездын һуулааэ удангүй нүхэр Сталин зэбсэгтэ восстанида практическа бэлэдхэл хэхэ ябадалда большевигүүдые элсүүлнэ.

«Зэбсэгтэ восстани ба манай тактика» гэжэ статья соогоо нүхэр Сталин иигэжэ заана: зэбсэгтэ восстанида бэлэдхэхын түлөө юун хэрэгтэйб гэхэдэ, партийна комитедүүд хадаа нютагуудта арад зониие зэбсэгжүүлхэ хэрэгтэ дары ороҳо, тэрээнэй түлөө тусхай бүлэгүүдые байгуулха буу зэбсэг олохын зорилгоор районно бүлэгүүдые эмхидхэхэ, буу зэбсэгэй складууд болон арсеналнуудые буляан абаха түсэбүүдые зохеохо, дайшалхы дружинануудые байгуулха гэхэ мэтэ юумые хэхэ шухала. Нүхэр Сталинай хүтэлбэрилжэ байһан Бакинска комитет болбол 1905 оной июниин 14-эй ба июлиин 17-ой тусхай прокламациннууд соогоо

...ВОЛГЫН, БАРГАЖАНАЙ, БИЧУРЫН, ПРИБАЙКАЛЬСКА АЙМАГУУД ҮБҺЭХУРЯАЛГАДА БЭЛЭДХЭЛЫЕ УДААРУУЛНА

Шамдагты нүхэдүүд, саг үнгэржэ байна!

★ ★ ★

...АЙМАГУУДАЙ МҮРЫСӨӨН

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗУУДААР ҮБҺЭХУРЯАЛГЫН МАШИНАНУУДЫЕ ЗАҺАБАРИЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

БМАССР-эй худөө ажахын Министерствын мэдээн

1947 оной июнийн 20.

АЙМАГУУД	Селокосилка нүүдыс заһабарилгын дүүргэлтэ (процентэ,)	Морин тармуурнуудые заһабарилгын дүүргэлтэ (процентэр)
Сэлэнгын	100,0	100.0
Кабанскый	111.4	58.3
Хорийн	93,9	106.2
Яруунын	88.5	72.5
Түнхэнэй	83,8	84.7
Торийн	82,7	74.5
Ахын	82,6	100 0
Зэдын	74,0	50.0
Байкало-Кударын	78,8	55.1
Кяхтын	72.2	52.6
Хэжэнгын	71,4	35.5
Заиграйн	70.2	58.7
Мухаршэбэрэй	63,7	47.1
Закаменай	63.6	74.2
Курумканай	62,8	81.3
Тарбагатайн	61.7	29.0
Кударын	61,3	23.9
Баунтын	60.0	50,0
Прибайкальска	55.5	43,3
Бичурын	52,5	41.2
Иволгын	32,7	10,8
Баргажанай	31,7	26.2
ХАМТА	70.3	58,4

...БМАССР-эй Министрнүүдэй Советэй ...тоол хадаа үбһэхуряалгада бэлэдхэ...н июнийн 20 болтор дүүргэхэ гэжэ ...залһан байгаа. Гэбэшье, июнийн 20-...мдэгээр, ганцал Сэлэнгын аймаг се...осилнануудаа ба морин тармуурнуудэй ...абарилгын түсэбые дүүргэбэ. Тус эй...ай хүтэлбэрилэгшэд болбол эка тон ...ала хэрэгтэ эртэнһээ анхаралаа табидаг...ай заһабарилгын худэлмэридэ бүхы хү...үүдэ элсүүлһэн байгаа.

...нүүлэй үедэ борсо хура ехэзэр сорожо, ...а ногоон айхабтар түргэнеер ургажа ...на. Олон нютагуудта түүбэрилэн саб...гые эхилхээр болоо. Тэд, Иволгын, ...ргажанай, Бичурын ба бусад аймагууд ...эхуряалгада бэлэдхэлые тон удааруулл...а байна. Эдэ аймагуудта сенокосилка...д ба морин тармуурнуудай заһабарил...ы түсэб арайхан гэжэ 30-һаа—60 про...т дүүргэгдээ.

...Республикын колхозуудай зорилго ха...ҮҮ хуряалгын машина зэмсэгүүдэй заһа...лгын худэлмэридэ бүхы хүсэнүүдэ...ка, хэдахэн үдэрнүүдтэ тэрэнниие ...ргэхэ ябадал болоно. Тиигээгүй һаа ...ҮҮхуряалгые эмхитэйгээр эхилжэ, тарьа ...лгын эхилтэр дүүргэжэ шадахагүй ...абди.

Үбһэхуряалгада бэлэн болоо

...ЭЖЭНГЭ. (Телефоноер абтаба). Айма...түүрүү колхозуудта үбһэхуряалгада тү...лгые һайнаар дүүргэбэ. Доодо Ху...й сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ ...озой 11 сенокосилка, 8 морин тар...р, 30-аад хажуур, 50 гаран гар тар...р болон бусад зэбсэгүүд бэлэн болон...

Үбһэхуряалгын бэлэдхэлдэ бодото хүтэлбэри хэрэгтэй

Иволгын аймагай колхозуудаар үбһэхуряалгада бэлэдхэлэй худэлмэри ба сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ хэмжээябуулганууд болошогүй удаанаао ябуулагдажа байна.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоол болбол үбһэхуряалгын машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые июнийн 20-до бүримүһэн дүүргэхэ гэжэ уялгалһан байгаа. Гэбэшье, Иволгын аймагта 169 сенокосилканууд ай 87-нь, 170 морин тармуурнуудай 21-нь (12 процент) заһабарилагдаад байна

— Үбһэхуряахын тула колхозуудта хамта дээрээ 3580 тармуур, 2610 гар хажуур, 1905 аса хэрэгтэй юм. Тэд мунөөдэр хэдынь бэлэн болоһониинь би мэдэнэгүүб,—гэжэ аймгуйсэдкомой хүнөө ажахын таһагые даагша С. Демин мэдүүлнэ.

«Майн 1», «МОПР», Маяковскийн, Молотовой, Ворошиловай, Буденный, Калининай нэрэмжэтэ ба бусад колхозуудаа үбһэхуряалгын машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые мүнөө хүртэр захалаагүй байха юм.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой сабшалан дээрэ мүнөө хүртэрее малынь балшаһаар. Тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд, тусхайлбал нүхэр Кокорин болбол сабшалангаа хашаалха түшаа ямаршье хэмжээ абанагүй. Тэрэ хадаа «үшөө 100-гаад га тарилгамнай үлөөд байна, тэрэнээ дүүргээд үбһэхуряалгада бэлэдхэхэбди» гэжэ хэлэнэ.

Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд адуу малдаа үбһэ тэжээлехэр абаха хэрэгтэй эртээнһээ анхаралаа табидаггүй, харин түрүүшээр тарилгаа дүүргэһүүбди, удаань үбһэхуряалгада бэлэдхэхэбди гэһэн тон буруу һаналтайнууд байха юм.

Аймагай колхозуудта силосно яманууд ые бэлэдхэл хангалтагүй. Бии байһан 124 яманууд бог шоройдоо дарагдашанхай хэбтэнэ. 194 тонно силос дарагдаха ёһотой байбашье, энэ талаар огто юушье хэгдэнэгүй.

Июнийн 20 хүртэр колхоз бүхэн үбһэхуряалгын худэлмэриин түсэб табижа, бригада, звено, фермэнүүдтэ үгэхэ, правленийнгээ зүблөөн дээрэ хаража үзэхэ, энээнтэй колхозник бүхэнине танилсуулха ёһотой байгаа. Тэд, эндэ олонхи колхозуудта түсэб табяагүй байна. Сенокосилкада ябаха морид амаралтада табигдаагүй.

Аймгуйсэдкомой худөө ажахын таһагые даагша С. Демин болбол үбһэхуряалгада бэлэдхэлэй ямараар ябажа байһаниие һайн шалгадаггүй, колхозуудта бодото хүтэлбэри үгэдэггүй болоно.

Иимэ хиналтагүй байдал дээрэһээ боложо аймагай олонхи колхозуудаа үбһэхуряалгада муугаар бэлэдхэнэ, сабшалан үһалха, үлэгжүүлхэ, олон жэлэй үбһэ ногоо болон тэжээлэй корнеплод тариха худөлмэриинүүд аймаг соо хангалтагүй ябажа байна. Хэрбээ түсэбэй ёһоор 9900 гектар сабшалангай газар үһалагдаха байгаа һаа, мүнөө арайхан 1651 га үһалагдаад байна. 300 гектар үтэгжүүлэгдээгүй үлөө. Сабшалангаа шулуу бургааһанһаа сэбэрлэхэ ажал бүришье хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

ВКП(б)-гэй Иволгын айком ба аймгуйсэдком болбол үбһэхуряалгада бэлэхэлэй худэлмэрине бодотоор хүтэлбэрилжэ, үбһэхуряалгын бэлэдхэлые эрид шуу шамдуулха, эгээл дүтын үдэрнүүдтэ үбһэ сабшалгые үргэн далайсатайгаар эхилхые хангаха ёһотой.

Б. Дансоруное,
манай корреспондент.

Мордвинай үгые юундэ дууланагүйб?

„Политотдел" колхоздо правительствын тогтоол бүдүүлигээр хазагайруулагдаһан байгаа

Тарбагатайн аймагай „Политотдел" колхоз үбһэхуряалгада тон һулаар түхеэржэ байна. Жэшээлбэл, июнийн 20-ой мэдээгээр энэ колхозой 6 сенокосилкын мин.л 3 нь заһабарилагдаһан ба 4 морин тармуурайнь нэгэниншье бэлэн болоогүй байһаар. Тэрэшэлэн 40 аса бэлдэхэ байһан аад, мин.л 15-ень, 60 гар тармуур түхеэрэхэ түсэбтэй аад, 20-ень түхеэрээд, һанзагаа амаршанхай. Энээн түхайда колхозой түрүүлэгшэ Мордвин „колхознигууд үгымни дууланагүй" гэжэ хэлэбэ. Тэд, энээн түхай колхознигуудаа асуухада, үтэһэн колхозник нүхэр С. Д. Фомин гэгшэ харюу үгэбэ:

—Би үбгэн би, инвалид би. Типмэшье һаа нёдондо жэлдэ үбһэхуряалгада ябажа, колхоздоо 80 центнер үбһэ сабшаһан байнаб. Парти ба правительствын тогтоолой ёһоор тэрэнэй 10 процент намдэ үгтэхэ байһан аад, манай колхозой хүтэлбэрилэгшэд нэгэшье килограмм үгөөгүй юм. Иигэжэ ганса намда бэшэ, харин бүхы колхознигуудта үгэнгүй, тэдэнине мэхэлһэн байна. Гадна, манай правлениин членүүд нёдондо ой үбһэхуряалгада хургаашье хүрөөгүй аад лэ, өөһэд-өөһэдтөө 3-4 шарга үбһэ абаашаһан байха юм.

Нимэ ушарнууд ганса „Политотдел" колхоздо болоо бэшэ, тус аймагай Сталинай, Молотовой нэрэмжэтэ, „Красная Заря" колхозуудта үзэгдэнэ юм.

Парти ба правительствын тогтоолые эдэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй дүүргэгтэ болгонгүй байхадэнь, зарим колхознигуудай дураа гутахань буруу бэшэ.

Энэ тон ехэ удхашанаотай асуудалда тус аймагай партийнь ба советскэ органуудай ямаршье анхаралаа табингүй үнгэрһэн дээрэһэнь, мүнөө тус колхоз ба бүхы Тарбагатайн аймаг үбһэхуряалгада муугаар бэлэхэжэ байна.

ВКП(б)-гэй Тарбагатайн аймаг хадаа үбһэхуряалгада эдэбхитэйгээр ябажа, үнэн сэхээр ажаллаһан хүнүүдые урмашуулха тухай парти ба правительствын тогтоолые бүдүүлигээр эбдэһэн этэгээдүүдые энэ дары элирүүлхэ, хатуу харюусалгада хүлаадуулха ёһотой. Мүн тиигээд болихо бэшэ, тэрэ тогтоолтэй колхозник бүхэнине танилсуулжа, тэрэнэй нарин нягтаар бүхы колхозуудта бэлэдүүлэгдэхэ ябадалые хангаха үнэн сэхээр.

С. Глазунов.

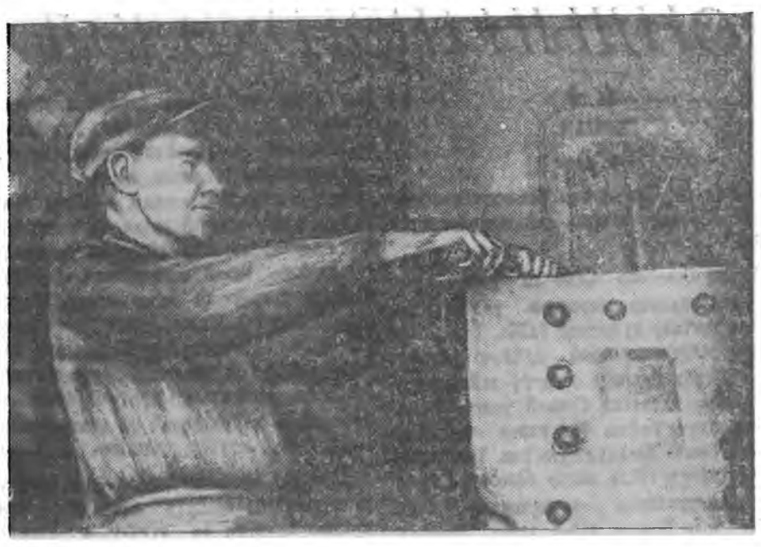

ПСТЗ-гэй тендернэ цех.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тендернэ цехын түмэршэ дархан стахановец Василий Яковлевич **Сиваков.**

Энэ нүхэр һара бүхэнэйнгөө үйлэдбэриин даалгабариие дүүргана. Май һарын түрүүшын 15 хоногой турша соо 322 процент бэлдүүлээ.

4—5 дахин үлүүлэн һарынгаа даалгабариие **И. Красавцевай фото.**

Һу, брынзэ бэлэдхэлэй хэжомдолгыэ дары усадхаха

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоолые түргэнеер ба эрхим һайнаар бэелүүлжэ, Эхэ орондоо малажалай продуктнуудые улам ехээр үгахэ гэһэн лэ һанал бодол манай республикын бүхы ажалшадые урмашуулна.

Манай республикын олонхи колхозуул үрэндөө һу тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые, мүн брынзэ тушааха жэлэйнгээ түсэбые мүнөөнһөө дүүргэжэ байна.

Бүхы уялгата тушаалгануудаа Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 30 жэлэй ойн һайндэр хүртэр дүүргэхэбди гэһэн социалистическэ уялгануудаа Иволгын аймагай колхозуул амжалтатайгаар дүүргэжэ, түрэнэйнгөө уялгата тушаалганууные саг болзортонь гүйсэдхэжэ байна.

Июнийн 10-ай мэдээгээр, Каленовско сельсоведэй «17 партсъезд» колхоз хахад жэлэйнгээ түсэбые 99 процент дүүргээ. Гурульбын сельсоведэй «Майн 1» колхоз —83 процент, Гильбирын сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз—45 процент хүртэр түсэбөө дүүргээ.

Кабанскый аймагай колхозуул гэмгүй һайнаар түсэбөө дүүргэжэ байна. Жэшээнь, Дворецка сельсоведэй «Улаан партизан», Брянска сельсоведэй «Ленинэй зам» гэжэ колхозуул һу тушаалгынгаа хахад жэлэй түсэбые дүүргэнхэй.

Гэбэшье, һу, брынзынгээ уялгата тушаалганууные саг болзортонь гүйсэдхэдэггүй колхозуул манай республикада бии. Тэдэнэй гэмээр һу, брынзэ тушаалгын түсэб таһалдуулагдажа байна.

Заиграйн аймагай колхозуул (бэлэдхэлэй түлөөлэгшэ Павлович) өөрынгөө уялгануудые илангаяа муугаар гүйсэдхэнэ. Эндэ һу тушаалгын хахад жэлэй түсэб ородоо 20,8 процент, брынзэ тушаалгын түсэб 58,7 процент дүүргэгдээ. Энэ аймагай эгээ томо колхозуул һу тушаалгынгаа хахад жэлэй түсэбые Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз—4,6 процент, Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхоз—7,4 процент, «Улаан партизан» колхоз—2 процент, Димитровой нэрэмжэтэ колхоз 6 процент дүүргээ. Түсэбөө нимэшүүгээр дүүргэһэн колхозуул үшөөшье олон юм. Мүн индивидуальна һу тушаагшад түсэбөө ородоо 31,1 процент дүүргээ.

Хажэнгын аймагай колхозуул (бэлэдхэлэй түлөөлэгшэ Лашнев) һу тушаалгынгаа түсэбые 14.5 проц., индивидуальна тушаагшад 21,5 проц. дүүргээ.

Һу тушаалгынгаа түсэбые Мухаршэбэрэй аймаг (бэлэдхэлэй түлөөлэгшэ Аюшеев), Хорийн аймаг (бэлэдхэлэй түлөөлэгшэ Николаев), Сэлэнгын аймаг (бэлэдхэлэй түлөөлэгшэ Сюсин) ехэ муугаар дүүргэжэ байна.

Бэлэдхэлэй Министерствын түлөөлэгшэд ба тэдэнэй аппарат олонхи аймагуудта һу, брынзын тушаалгые эмхидхэн шангадхаха талаар мүнөө хүртэр муугаар худэлмэрилнэ.

Аймаслопромой худэлмэрилэгшэд, тэдэнэй тушаажа абалгын пунктнууд ба сельпонууд бэлэдхэлэй худэлмэрине һайнаар эмхидхэхын орондо өөһэдөө тэрээнээ һаатуулжа байдаг.

Заиграйн аймагай маслопромой эрхилэгшэ нүхэр Брянский тоһо бэлэдхэлые шангадхаха талаар юушье хэдэггүй, хэтэрхэдээ өөрынгөө худэлмэрилэгшэдые огто эмхидхэдэггүй.

Байкало-Кударын аймагта аймаслопромынь мүнөө болтор сепараторна пункт нээгээгүй, тиимэһээ холоһоо ерэжэ һу тушааха 400 үрхэтэн һу тушаангүй байна.

Бичурын аймагта аймаслопромынь шэгнүүр үгы дээрэһээ колхознигуудай тоһо тушаахаяа ерэхэдэнь, абадаггүй байба. Мүнөө хүртэр олонхи колхозуудтань һу суглуулаашад томилогдоогүй, тэрээнһээ байтагай Гочидта ба Ново-стретинскэ сепараторна пунктнууд үшөө нээгдэгүй байна. Тэд аймаслопромой эрхилэгшэ нүхэр Яковлев худэлмэриингөө алибаа дутуу дунданууда ямаршье хамаархалгүйгөөр хандана. Тиимэ дээрэһээ, сепараторна пунктнуудта ба тоһоной заводуудта һүн тон багаар ороно. Индивидуальна тушаагшад түрэнэйнгөө урда өөһэдынгөө уялгануудые һулаар гүйсэдхэнэ. Республика соо энэ талаар түсэб ородоо 26,5 проц. дүүргэгдээ.

Бэлэдхэлэй эмхи-зургаанууд өөрынгөө худэлмэрине эридээр һайжаруулжа, һу брынзэ тушаалгые саг болзортонь дүүргэхэ ёһотой.

Бэлэдхэлэйнгээ худэлмэрине эрхим һайнаар эмхидхээл һаа, бидэ 1947 оной июнийн бүхы түсэбые дүүргэжэ шадахабди. Эхэ оронойнгоо урда барандаа уялгануудаа дүүргэжэ, арад зондоо элдэб продуктнуудые, ажаүйлэдбэридөө түүхэй эд хүсэд хүрэхөөр үгее!

П. Хлебников, Бэлэдхэлэй Министерствын БМАССР-тэхи түлөөлэгшын живсекторэй начальник.

Байгаалиин ба шэнжэлхы ухаанай булан

ГАЗАР ХЭДЫТЭЙБ?

Һүзэгтэй хүнүүд газарые бурхан бии болгоо гэжэ һанадаг. Мүнөө манай энэ байһан газарые энэ зандань бурхан нэгэ үгөөр лэ бии болгоһон юм гэдэг байна. Тэд, иигэжэ хэлэдэг ушар хадаа хооһон үгэ мүн гэжэ наука тодоруулһан байна. Газар болбол айхабтар удаан саг соо бии болоо юм.

Хэдэн зуун миллион жэлэй саада тээ газар гээшэ мүнөө байгшаһаа тон ондоо байгаа. Газар хадаа анхан галта халуун бүмбэрсэг байһан юм. Шулууншье, металлнуудшье, түмэрэйшье зүйлнүүд баран газар дээрэ хайланги шанартай байгаа. Газар болбол наран шэнги өөрынгөө гэрэлээр ...ажа, улаан дүлеер баданжа байһан юм. Тэрэ үедэ газар дээрэ ямаршье амитан байгаагүйнь элитэ.

Үни удаан саг соо газар хүрэһэн байгаа. Иигэжэ газарай хүрэлгэнь газаа талаһаа эхилээ. Газарай хүрьһэн дээгүүр хэһэг хэһэг аралханууд бии боложо хатуужан хүрьһэжэһэн юм. Мянгаад жэлэй үнгэрхэ бүри тиимэ хүрьһэжэһэн аралханууд улам олошорһон байгаа. Эсэгэй эсэстэ газарай гадаада талань баран хатуу хальһаар хушагдажа, тэрээн доогуурны галтай халуун болос шааяжа байдаг һэн.

Газарой байдалые эрдэмтэд шэнжэлэж үзөөд байхадаа, шажанай ёһоор газар болбол энээнһээ урда долоон мянга табан зуун жэлэй үедэ бии болоо гэһэн бариматые буруу гэжэ тодоруулһан байна. Газар хадаа бии болоһоор хэдэн зуун миллион жэл болоо юм. Эрдэмтэдэй хэлэдэг ёһоор, газарай хатуу хальһан болбол мянга гурбан зуун миллион жэлэй үедэ бии болоо гэжэ олдоо юм. Эрдэмтэд хадаа элдэб аргын хүсөөр газарай, хаданууудай, далайнуудай, хадын малтамалнуудай нэһые бодожо гаргахые һураһан байна. Жэшээлхэдэ, манай ороной Донецкэ бассейндэ байһан шулуун нүүрһэн хадаа энээнһээ урда гурбан зуун миллион жэлэй үедэ бии болоо гэжэ олдоһон байна. Тэрэ сагта Донбасста ехэ томо хадануул байһан аад, мүнөө сарааншье үлөөгүй. Хорин мянган жэлэй урда тээ бүхы хойто ороноуд ба манай ороной центр угаа ехэ мульһэнүүдээр хушаатай байһан юм, ондоогоор хэлэхэдэ, үргэлжэ мульһэн байһан гэжэ эрдэмтэд тодоруулаа юм. Эдэ мульһэнүүдэй зарим заха үзүүрьень урда хизаар, Украиныг газарнууд хүртэр, урда ородой таланууд хүртэр үргэлжэлдэг байгаа. Хожом болохо бүри эдэ мульһэнүүд хайлажа, амитан зопой ажаһууха газар гэрэжа үгэһэн байна.

Цаука болбол үнгэрһэн сагай юумые бидэнэртэ иигэжэ тайлбарилан үгэдэг байна.

(Ехэ наһатанай ушалгын номһой абтаба).

Үбһэхуряалгада ябаха колхознигуудта медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ хэмжээнүүд

БМАССР-эй элүүрые хамгаалха Министерство үбһэхуряалгын үедэ худөө нютагуудта элүүрые хамгаалгын худэлмэрине улам һайжаруулхын тула республикын аймагуудта 16 врачнуудые эльгээһэн байна. Мүн тэрэшэлэн аймагай центрнүүдһээ 6 врачнууд худөөгэй врачебнэ пунктнуудта гаргагдаха юм.

Худөөгэй врачебнэ, фельдшерскэ, санитарна пунктнуудта худэлмэрилжэ байгаа врачнууд, фельдшернүүд неделидэ хоёр удаа үбһэшэнэй бригадануудта ошожо, медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ, санитарна бэйдалыень шалгаха ба һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха байна.

Үбһэхуряалгын үедэ сабшалан дээгүүр ябаха саг зуурыи медицинскэ пунктнуудые, мүн хүүгэдэй яслинуудые эмхидхэхэ заабари аймагуудай элүүрые хамгаалха таһагуудта үүтөө. Тэрэшэлэн арад зоной дунда санитарно-гэгээрэлэй худэлмэри ябуулагдаха байна.

Үбһэхуряалгын үедэ колхознигуудые шухала хэрэгтэй эмүүдээр хангахын тула Бурят-Монголой аптекоуправлени 400 гаран аптечкэнүүдые худөө эльгээбэ.

Е. Ринчинова.

Һургуулида халуун анхаралаа хандуулна

Тарбагатайн аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд һургуулидаа тулеэ бэлэдхэхэ худэлмэрине аймаг соогоо түрүүлжэ дүүргэбэ. Тиигээд тус колхозой правлени һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр тэрэ бэлэдхэгдэһэн тулеэгээ һургуулиин хашаа соо бултыень шэрэжэ оруулха уялга абаба.

Тус артелиинхидай үхибүүдэй һурадаг Харитоновскэ эхин һургуули үнгэрэгшэ жэлдэ мүн тулеэ залһаар хүсэд хангагдаһай байһан юм. Иигэжэ Чапаевай нэрэмжэтэ колхозойхид аймагайнгаа колхозуудта эрхим жэшээ харуулна.

Худалдаа-наймаанай организацинуудта үрилтэ ба хулгай хэлгые үндэһөөрнь усадхаха

★ ★

В. ТАНХАЕВ, БМАССР-эй худалдаа-наймаанай Министр.

★ ★ ★

...үрэнэй ба нинтын зөөрние хулгайлай түлөө хуулиин харюусалга тухай» ...оной июнийн 4-дэ гаргаһан СССР-...Верховно Советэй Президиумэй Указ ...а социалистическэ зөөрние хулгайлдые хэһэхэ хатуу шэрүүн хэмжээ...ожо, арадай ажахын бүхы һалбари...та, тэрэ тоодо худалдаа-наймаанай ор...зацинуудта нинтын социалистическэ ...ние хамгаалхын түлөө саашадаа һу...лагүй тэмсэхые эринэ.

...ды тиимэ гэбэшье, манай республи...й худалдаа-наймаанай хэдэн организа...нуудта үрэнэй үнэтэ эд хогшолые ургиг ба хулгайлагшадтай эсэргүү тэмсэлые ...хангалтагүйгөөр ябуулна. Бурмон...союзай системэдэ үрилтэ ба хулгай ...ябадал 1946 он соо багадхагдаһан ...шье, 1947 он соо тэрэнь үргэлжэл.... Тарбагатайн, Торийн, Кударын бо...бусад аймпотребсоюзуудта энэ оной ...эхи квартал соо ехэ үрилтэ хэһэн ...алнууд дахяад элирүүлэгдэбэ.

...урмонторгын хэмжээн дээрэ энэ оной ...рэн 4 һарын турша соо 152 мянган ...ригэй үрилтэ, 5 һара соо Улан-Удын ...вонуудай трестдэ 76,5 мянган түхэ...й үрилтэ хэгдэһэн байна.

...рилтэ ба хулгайлалта болбол кадрнуу...шэлэн абаха, хубаарилан табиха ...тэдэнине хүмүүжүүлхэ худэлмэрине ...даа-наймаанай организацинуудта ...эр табиһанай эсэстэ гарана. Тиихэ...кадрнуудые һолгэхэ һолихо ябадал ...ороһой. Жэшээлхэдэ, Улан-Удын столовонуудай трестдэ 1946 он соо хозрасчетно предприятинуудай директорнуудэй 87 процентнь, ахалагша бухгалтернуудай 55 процентнь, столовонуудай үйлэдбэрние даагшадай 82 процентнь һолгэгдэһэн байгаа. Мүн склануул ба буфетнуудэй худэлмэрилэгшэдэй 36 процентнь һолгэгдээ. Бурмонторгын системын продавецуудэй 50 процентнь һолгэгдээ.

Худэлмэрилэгшэдые шэлэн абалгада харюусалгагүйгөөр хандаһан дээрэһээ ингажэ худалдаа-наймаанай худэлмэрилэгшэдэй кадрнуудые олоор һолгэхэ ябадал гарана. Магазинние даагшад, продавецууд, складуудые даагшад, столовонуудай үйлэдбэрние даагшад, буфетчигууд гэхэ зэргын түшаалнуудта хүнүүдые абахадаа, тэдэнэй хэн болохые шалгангүйгөөр, тэдэнэй урдань худэлмэрилжэ байһан газарһаа характеристикэгүйгөөр, заримдаа ажалай книжкэгүйгөөр, мүн паспортыеншье шалгажа үзэнгүйгөөр худэлмэридэ абана. Мүн элирүүлэгдээ байһан үрилтэ, хулгайлалтануудай баримтануудһаа үзэхэдэ, түрэл садан, тала танил болохо дутынхидээ худэлмэридэ абаһан ушарнууд үсөөн бэшэ байна. Кадрнуудые шэлэн абалгада тиимээр хандаһан ябадал хадаа худалдаа-наймаанай организацинуудта жулигууд болон хулгайшадай орохо ябадалда аятай байдалые олгожо үгэнэ гээшэ.

Энэ талаар хэдэн баримтануудые харуулхада нимэ. 1947 оной январь һарада Улан-Удын столовонуудай трестын кадрнуудай таһаг болбол Л. Н. Портнягина эгшые ямаршье шалгалтагүйгөөр буфетчигээр абаһан байгаа. Тэд тэрэнь хэдэхэн хоногой турша соо худэлмэрилөөд, 23.381 түхэриг хулгайлан абаад тэрьедэшэһэн байна. Шалгаад ерэхэдэ, тэрэнэй хэрэгдотор тэрэнние үнэмшэлһэн ямаршье документ үгы, мүн квалификационно комисси шинидхэбэрищье гаргаагүй байгаа. Һүүлдэ мэдэхэдэ, харин тэрэ хадаа урдань үрилтэ хэһэн хүн байба. № 9 столовын складуудые даагша байһан К. М. Спиридонов 10.750 түхэриг хулгайлаа. Энэ хүн ямаршье шалгалта ба ажалай книжкэгүйгөөр ажалда абтаһан байба.

Үрилтэ ба хулгай хэлгые усадхахын түлөө тэмсэл кадрнуудые, илангаяа материальна харюусалгата туршаалда худэлмэрилэгшэдые шэлэн абаха, хубаарилан табиха болон хүмүүжүүлхэ ябадалые журамшуулан табилгаар эхилэгдэхэ ёһотой.

Худалдаа-наймаанай олонхи хүтэлбэрилэгшэдэй зүгөөс өөһэдтөө даалгагдаһан түрэнэй ба нинтын зөөрние хамгаалха хэрэгтэ һэрэмжээ мохоодуулһан ябадал дээрэһээ социалистическэ зөөрние үрилхэ хулгайлха ябадал гарана. Жэшээлхэдэ, Бурмонторгын Селендумын таһагта тэрэнэй директор Дружинин гэгшээр толгойлуулһан бүлэг хулгайшад удаан саг соо товаро-материальна үнэтэ зөөрние ехээр хулгайлжа байба. Тэд Бурмонторгоор томилогдоһон тусхай ревизи эдэнние элирүүлжэ шалгаагүй. Һаяхан, май һарада тэндэһээ абтаһан мэдээнэй ёһоор худалдаа-наймаанай Министерствээр томилогдоһон тусхай комисси тэрэ бүлэг хулгайшадые элирүүлбэ. Тиихэдэнь тэдэ бүлэг хулгайшад 50 мянган түхэриг үрэнэй зөөрние хулгайлжархиһан байгаа. Тэрэ таһагта худэлмэридэ абтаһан эдэ бүлэг хулгайшадай олонхинь баһал ямаршье шалгалтагүйгөөр абтаһан ба худэлмэрилэгшэдые ажалда абаха журамые ехээр хазагайруулһан байгаа.

Үшөө цэгэ баримтые абаад үзэе. Улан-Удын № 7 хозрасчетно столовын складые даагша Ростовский, столовын директор Крутов ба трестын ахалагша бухгалтер Корнаухов гэгшэдһээ бүридэһэн бүлэг хулгайшад удаан саг соо худэлмэрилжэ, 65.633 түхэригэй үрэнэй эдээ хоолой аүйлнүүдые болон мүнгые хулгайлһан байха юм. Тиихэдээ, тэдэнэр хадаа гансашье гэр байрадаа бэшэ, мүн столовынгоо склад соогуур архидаа хэдэг байгаа. Столовонуудай трестын тэрэ үеын хүтэлбэрилэгшэдэй политическэ һэрэмжэгүй, үргэлжын хиналта табидаггүй, мүн тус столовын коллективэйхидэй хоорондоо тала танил боложо, бэе бэедээ дутын хүнүүд болошоһон дээрэһээ, тэрэ бүлэг хулгайшад удаан саг соо байжа шадаһан байгаа. Хэрбээ тэрэ столовын коллективтэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлхэ ябадал үргэнөөр табигдаһан, материальна харюусалгата туршаалтадай худэлмэридэ ёһотой хиналта табигдаһан байгаа хадань, Крутов, Ростовский мэтын хулгайшад тэрэ ясроо элирүүлэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Үргэн нинтэ арад зоние хабаадалсуулан нинтын хиналтые эмхидхэхэ тухай асуудал хадаа социалистическэ зөөрние хамгаалха хэрэгтэ тон шухала байна. Гэбэшье, худалдаа-наймаанай нэгэшье организацида нимэ хиналта ёһотой байнаар эмхидхэгдээдүй. Энэ асуудалые бэелүүлхын тула ганцал ажахын хүтэлбэрилэгшэд бэшэ, мүн партийна ба профсоюзна доодо шатын организацинууд ехэхэн харюусалгатай. Тэдэнэр хадаа түрэнэй ба нинтын зөөрние үригшэд, хулгайлагшадтай эблэршэгүй тэмсэл ябуулха ёһотой.

Худалдаа-наймаанай ба нинтын эдеэ хоолой худэлмэрилэгшэдэй дунда ябуулагдаха нинтын-эмхидхэлэй болон политико-хүмүүжүүлгын худэлмэрине шадамараар табижа, магазин ба столово бүхэндэ, сельпо болон лавка бүхэнэ үргэнөөр ябуулхань шухала. Түрэнэй ба нинтын эд зөөрние хамгаалхын түлөө харюусалгын гүнзэгы мэдэрэлые худалдаа-наймаанай хүтэлбэрилэгшэд бүхэндэ ба коллектив бүхэндэ нэбтэрүүлэн хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Мүн тэрэшэлэн «Түрэнэй ба нинтын зөөрние хулгайлһанай тулөө хуулиин харюусалга тухай» СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1947 оной июнийн 4-эй Указай 5-дахи статьяе худалдаа-наймаанай худэлмэрилэгшэд бүхэндэ гүнзэгыгөөр ойлгуулан үгэхэнь ехэ шухала гээшэ.

Манай республикын худалдаа-наймаанай Министерствын болон худалдаа-наймаанай организацинуудай кадрнуудай таһагууд болбол худалдаа-наймаанай худэлмэрилэгшэдые шэлэн абаха болон хүмүүжүүлхэ талаар хатуу журамые энэ гэһэн тогтоохо зэргэтэй. Тиихэдээ хүнүүдые тэдэнэй өөрынь ба политическэ шанараарынь шэлэн абаха гэһэн сталинска принципые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ уялгатай. Иигээд байхадаа хүтэлбэрилхы ба материальна харюусалгата туршаалнуудта худэлмэрилэгшэдые томилодгодо гараараг элэб гэнтын ушарнуул болон алдуунуудые бүрин усадхажа шадахабди.

Һургуулида халуун анхаралаа хандуулна

Тарбагатайн аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд һургуулидаа тулеэ бэлэдхэхэ худэлмэрине аймаг соогоо түрүүлжэ дүүргэбэ. Тиигээд тус колхозой правлени һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр тэрэ бэлэдхэгдэһэн тулеэгээ һургуулиин хашаа соо бултыень шэрэжэ оруулха уялга абаба.

Тус артелиинхидай үхибүүдэй һурадаг Харитоновскэ эхин һургуули үнгэрэгшэ жэлдэ мүн тулеэ залһаар хүсэд хангагдаһай байһан юм. Иигэжэ Чапаевай нэрэмжэтэ колхозойхид аймагайнгаа колхозуудта эрхим жэшээ харуулна.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

★★
К. ГОФМАН.
★★★

1. Зургаан жэл

Зургаан жэлэй саада тээ гитлеровскэ Германиин булад хуягта бүлэг дээрэмшэд Советскэ Союзда добтолон ороһон байгаа. Эб найрамдалда дуратай манай орондо иимэ муу мэхэтэйгээр дээрэмдэлгын добтолго хэһэниинь хадаа гитлеровскэ агрессиин эгээл ехээр гаараһан ябадал болоно. Германска арми тэрэнэй урда тээ дээрэмдэлгын дайн сэрэг хэжэ ябахадаа Советскэ Союзые дараха гэһэн германска фашизмын урдаа табижа байгаа гол зорилгые шидхэхын бэлэдхэлые зүбхэн лэ хэжэ байгаа гээшэ. Наполеоной дүүргэжэ шадаагүй зорилгые—Россие диилээд, дэлхэйе эзэрхэхэ зам дээрэхи энэ гол һаалтые зайлуулха зорилгые мүнөө үеын сэрэгэй техникэтэй германска арми шидхэжэ шадаха бэзэ гэжэ Гитлер ба немецкэ генеральна штаб һанаһан байгаа.

Гитлеровскэ агрессиие дэлгэрүүлхэдэ түһалһан шухалын шухала фактор юун байгааб гэхэдэ, баруун державануудай правительствонуудаар дайнай эхилхын урда тээ хэдэн жэлэй турша соо ябуулагдажа байһан «эб найрамдал байгуулха» агрессиин политика мүн байгаа.

Германи болбол Австри ба Чехословакиие тэдэнэй талаһаа дайлалдан эсэргүүсэхын һэдэлгэгүй байхадань булимтаран эзэлээ һэн. Германиин булимтаралгын ябуулганууд фашистска агрессиие зүүн тэшэнь шэглүүлхые эрмэлзэһэн мюнхенск «эб найрамдал байгуулагшадаар» зүбшөөгдэдэй байгаа. Дани эсэргүүсэнгүйгөөр бээ тушааһан, Норвеги 24 үдэр соо, Бельги—19 үдэр, Голланди—6 үдэр, Люксембург 1 үдэр тэмсэһэн байна. Өөһэдынгөө хутэлбэрилэгшэдөөр дайсанда муу муухайгаар тушаагдаһан Франци болбол баруун фронт дээрэ германска добтолго эхилһэн үеһөө хойшо 44 үдэрэй турша соо эсэргүү тэмсэһэн байгаа. Балканска дайн сэрэгтэ гитлеровецүүд 18 хоногой турша соо Югославиие, 2 хоног соо Грециие эзэлһэн байна.

Энэ үргэн ехэ территориие эзэлээд байхадаа германска империализм нилээд хүсэтэй болоһон байгаа. Гитлеровецүүд эзэмдэһэн оронуудаа гансаханшье дээрэмдэдэг бэшэ, мүн тэдэнэй үйлэдбэриин аппарадые өөрынгөө армиин хэрэгсэлдэ баадхан хүдэлгэдэг байгаа.

Баруун тээ бэлэн хилбараар илаһандал толгойгоо эрьеһэн гитлеровецүүд 6—8 неделиин турша соо Улаан Армиин гол гол хүсэнүүдые бута сохихобди гэжэ һанаһан юм. «Хэрбээ сентябриин 1-дэ бэшэ һаа, зүгөөр сентябриин 15-да Москвада байхабди» гэжэ Геббельс ба тэдэнэй түһамаршад хэлсэдэг бэлэй. Гэбэшье, үдэр ба неделинүүд үнгөрөөд, намарые үбэлэй үеын халаад ерэхэдэ харин немецүүд Москваешье, Ленинградыешье нюдэндөө хараагүй һэн. Ааар 1941 оной һүүлдэ советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно командовани эсэргүү добтолгые эхилээд, немецкэ сэрэгүүдые Москваһаа гэдэргэ сохин шэдээ бэлэй. Сталинград шадар германска эрхим арминуудые үй бута сохиһон ушар дайнай ябасые үндэһөөрнь хубилгаһан байна. Сталинградска сохилдо ороһонойнгоо һүүлээр немецкэ арми дахин заһараагүй, саг үргэлжэ диилдэхээрээл диилдэжэ байгаа. Тиигэбэшье, Сталинградай һүүлээршье Мюнхенскэ политико орхигдоогүй һэн.

Энэ «этигэхэгүй ябадалай» үндэһые хаана бэдэрхэ ехотойб гэжэ мүнөө хүсэд һайн мэдээтэй болоо. Англо-саксонско оронуудтахи мэдээжэ кругууд тэрэ үедэ дайние унжагайруулжа, Советскэ Союзай хүсэ шадалые бараха гэһэн түсэбые доторһоо хадагалжа ябадаг байгаа.

Советскэ Союз дайнай хамаг хүшэр хүндые бэедээ даажа гараа. Гурбан жэлэй турша соо, Европодо хоердохи фронтынбии болоторынь Советскэ Союз гансаараан дайлалдажа германска армиин ба Европодохи тэрэнэй союзнигуудай гол хүсэнүүдтэй гансааран тулалдажа байгаа. Германска армиин 314 дивизинүүдэ 204 дивизинүүдынь гэхэ гү, али 66 процентнь советско-германска фронт дээрэ байба. Теэд, хоердохи фронтын нээгдэһэнэй һүүлээршье, 1944 ондо Европодохи гитлеровскэ блогой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй гурбанай хоер хубиһаа үлүүнь СССР-тэ эсэргүү зорюулагдаһан байба. Советскэ Союз болбол европейскэ ба дэлхэйн цивилизациие фашистска варварнуудай дээрэмдэлгын добтолгоһоо өөрынгөө үбсүүгээр тулажа аршалан абаһаан байна.

Советскэ Союзай үгы һаань—бүхы Европо, Африка, эхин Ази германска империализмын һабарта орохо байгаа. Осиин державануудай хүсэнүүд Дундада зүүн зүгтэ ба Индийскэ океанда уулзажа нэгдэхэ бэлэй. Баруун хахад бүмбэрсэг мүн лэ дайнай газар болохо байгаа. Тэрэ үедэ американска армиин штабай начальник байһан генерал Маршалл гэгшэ президент Трумэндэ хүргэһэн дайнай ябаса тухай официальна тоосоон соогоо энэ баримтые мэдэрһэн байна. Энэ тоосоон 1945 оной октябрьда хэблэлдэ толилогдоһон байгаа. Союзнигууд баруун тээ хоердохи фронтын нээлгые али болохоор хойшонь татажа байһань энэ тоосоон дээрэһээ мүн харагдана. Хоердохи фронтые анхан 1942 ондо. Һүүлээрнь 1943 ондо нээхэ гэжэ хараалагдаһан болобошье энэ болзорто нээгдээгүй, үшөө нэгэ жэлээр хойшолуулагдаһан байба.

Харин Советскэ Союз лэ дайн сэрэг ябуулха талаар өөрынгөө уялгануудые парин нягтаар дүүргэдэг байба. Германиин капитуляциде ороһоной һүүлээр гурбан һара болоод Японидо эсэргүү дайнда оролсохо гэжэ Советскэ Союзай уялга абаһаниинь элитэ байна. Энэ уялга заагдаһан болзор соогоо бэелүүлэгдээ һэн. Официальна документнүүдһээ элитэ болоһоной ehoop, англо-американска командовани хадаа дайн сэрэг Номгон далай дээрэ Европодо дайнай дүүрһэнэй һүүлээр үшөө жэл хахад шахуу үргэлжэлхэ гэжэ тухайлдаг байба. Дальна-Востогтохи дайнда Советскэ Союзай ороод орхимсоорынь, дайн сэрэгэй байдал хубилаад, операциннуудые унжагайруулха гэһэн Япониин алибухы найдалганууд һалаһан ба тэрэ үгэ дуугүй капитулированһан байха юм.

Нэгэдэмэл нацануудай илалтын толи мандалда угаа ехэ үргэл хэһэн байбашье, советскэ орон дайнһаа улам хүсэтэй ба шадалтай болоо гараба. Советскэ арад хүсэ шадалайнгаа ургаһаниие мэдэжэ байгаад, ажана амгалан ажалда шэлжэ оробо. Гэхэтэй хамта сталинска шэнэ табапжэл соо хараалагдаһан үйлэдбэриин хүсэнүүдэй хүргжэлтын айхабтар ехэ программые бэелүүлгэтэй холбоотой энхэ амгалан байгуулалтын зорилгонуудые, советскэ хүнүүд хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэлһээ илгажа холодуулнагүй. Советскэ арад болбол эб найрамдалые бүхэжүүлхын түлөө, дайнай һүүлээр ураскоорондын харилсаае тогтууригүй болгохые эрмэлзэжэ байгаа ураскоорондын реакциин хорото ябуулганууде эсэргүү сохихын түлөө даажа байһан харюусалгаяа һайса мэдэнэ. Советскэ арад болбол гитлеровскэ Германида эсэргүү дайнда түйлагдаһан агууехэ илалтые эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай хүсэл зоригто ба үндэһэн интересүүдтэ таарамжатай бата бэхи эб найрамдалаар холбон бэхижүүлхые оролдоно.

2. Зүүн Европодо эб найрамдалай фронтые бэхижүүлгэ

Дэлхэйн хоердохи дайнһаа арадуудай абаһаан гол һургаалнуудай нэгэнь юуб гэхэдэ, фашизмые дарахын ба ураскоорондын реакциин агрессивна хүсэнүүдые хазаарлан, амынь мэдүүлхын тулала хамагай түрүүн демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэл ба ураскоорондын хэмжээн дээрэ тэдэнэй хани барисаан зайлашагүй шухала байна.

Бүхэдэлхэйн арадуудта Советскэ Союз болбол демократическа нэгэдэлые харуулһан зоригжүулагша үльгэр жэшээ болоно. Энэниие дайнай үедэ «Кэррент хистори» гэжэ буржуазна американска журнал мэдэрхэ баатай болоһон байна. Энэ журнал 1943 ондо иигэжэ бэшэһэн байгаа: «Советскэ сэрэнүүдэй илалтануудые арсагдашагүйгөөр харуулба гэбэл: нэгэдэхеэр экономико болбол үнсын үүсхэлгүйгөөр амжалтатайгаар хүргжэхэ зүураа үндэр дээдэ ашаг түһатай байжа болохо гэжэ Советскэ Союзай дүй дүршэлынь гэршэлнэ; хоердохеор, капиталистическэ демократиин оршон байдал соо найдабаригүй зүрилдөөн болжо байха үедэ, харин социализм хадаа шалгалтануудай үедэ нанние нэгэдүүлжэ шалаха гэжэ Советскэ Союзай жэшээн дээрэһээ харагдана».

Демократи хэрбээ нэгэдэмэл байгаа һаа, илагдашагүй. Шэнэ үндэһэ һуури дээрэ өөрынгөө ажабайдалые байгуулхын түлөө оролдожо байгаа эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы арадуудэ энэ принципые һайса ойлгоно. Дайнай һүүлээр дэлхэйн бүхы гүрэнүүдтэ демократиин хүсэнэй ургалта харагдана. Гэбэшье, баруунай түхэл маягтай, eho тэды демократиин оршожо байгаа оронуудта экономикодо эзэрхэжэ байгаа монополистическэ капитал хадаа дотоодын ба гадаадын политикада антидемократическа үзэлтэй шидхэхы нүлөөлэлгэ үзүүлхэ аргаболомжотой байдаг. Зүүн ба зүүн урда Европын оронуудта тад онлоо байдалтай, тэндэхи арадуудай дайнай жэлнүүдтэ шэнэ янзын демократиие бии болгоһон байна, энэ демократи хадаа ажалшадай үеын үедэхи хүсэл зоригые бэелүүлхын тулада арадай хүсэнүүдэй нэгэдэхэдэ туһалжа байдаг байгаа.

Энхэ амгалан ажабайдалаар һуужа байгаа хоер жэл соо шэнэ демократитай оронуудаа өөрынгөө экономикые һэргээн бодхоохо хэрэгтэ нилээд ехэ амжалганууде туйлаһан байна. Демократическа үндэһэн хубилалтануудаа—демократическа аграрна реформые үнгэргэлгэ, томо ажаүйлэдбэриие, банкнуудые национализациилха ба бүсад хэмжээ-ябуулганууд—энээндэ туһалһан байна. Польша, Чехословаки, Югослави, Болгари энэ оной эхинһээ өөһэдынгөө экономическа ажабайдалые түсэбөөр хүргжөөхэ зам дээрэ гараба. Славянска эдэ оронуудай арадуудаа тус гүрэнүүдэй экономикын гол шухала позициннуудые хэдэн арбаад жэлнүүдэй турша соо гартаа таталгаһан бинтүй барижа байһан хариин капиталай мэдэлһээ мултаран гараба. Румыни ба Венгри мүн лэ үндэһэн демократическа хубилалтануудай замаар ябанад.

Эдэ оронуудай дотоодын байдалай хубилһан ушар тэдэнэй гадаадын политикынь шэнэ замаар хүргжэхэ ябадалые уридшалан тодорхойлбо. Шэнэ демократиин оронуудай арадууд хоорондохи өөһэдынгөө интересүүдэй ганса байһыень улам ехээр мэдэрдэг болоо. Тэдэнэр өөһэд хоорондоо хани барисаае улам нягтаар дэлгэрүүлхые оролдожо, эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы оронуудтай эб найрамдалай ба хани барисаанай харилсаануудые тогтооно.

Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлээр хариин империалистнууд славянска гүрэнүүдые ба зүүн ба зүүн-урда Европын бусад оронуудые хоорондонь холодуулһан байха юм. Румыни, Югослави, Чехословаки хадаа Венгридэ, Болгарида ба Австрида эсэргүү шэглүүлэгдэһэн сэрэгэй—политическэ блогые—бага антантые байгуулһан байна. Харин мүнөө эдэ гүрэнүүдэй хоорондо тад ондоо шэнжэтэй харилсаануудые тогтоохой. Эдэ харилсаануудые хоорондоо этигэхэ ба үнэн бодото дээрэ эб найрамдаха ябадал дээрэ үндэһэлэгдэһэн байха юм. Эдэнэр тогтууритай ба үшөө улаан эб найрамдалые байгуулха, ашуулгүй байдалай лаб найдабарие байгуулха, экономическа һэргээн бодхоолгые ябуулха, экономическа ба политическэ талаар бээе даанхай байдалые хангаха уг зорилгатой байнад. Шэнэ демократиин оронуудурдаа байһаа проблемэнүүдые эгээл эбтэйгээр ба али-алиндаа ашаг туһатайгаар шиидхэхын хойноһоо оролдоно. Эдэ оронуудай зэримань хоорондоо эб найрамдал, харилсан туһалалсалга ба хани барисаанай тухай договорнуудтай байха юм.

Зүүн Европодо событинуудай иимээр хүргжэжэ байһаниие Европодо ураскоорондын харилсаанай хүргжэлтые империалистическэ ашаг туһада хэрэглэхые хүсэжэ байгаа Вашингтон ба Лондондохи тэдэ кругуудта һайшаагдадаггүй. Эдэ кругууд хадаа шэнэ демократиин оронуудтахи реакционно шаара шабхаруунуудай, арадаар байгуулагдаһан демократическа байгуулалтые хэлбэрүүлхэ гэһэн һэдэлгэнүүдые дэмжэдэг.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ «Долларай дипломати» болбол оронһоо тэрьедэжэ ошоһон ба заговорта хабаадалсаа гэжэ гэмнэгдэжэ мүрдэлгэдэ байһан венгерскэ антидемократическа заговорта хабаадагшадые өөһэдынгөө үмөөрэлтэ доро эбаад байна. Мүн реакционно кругууд болбол гүрэндэ эсэргүү ябуулганууд дээрээ балшиса баригдаһан Болгаридахи оппозиционно группын лидер, депутатска түлөөлөлгээе хаһагдаһан ба сүүлтэ үгтөөд байһан Николу Петков гэгшые үмөөрэлгэдэ абахын һэдэлгэ гаргаһан байна. Өөрөө эрхэтэй бага оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ иимээр хамааралсаха гэжэ нэгэдэмэл нацануудай принципүүдтэ тааралдахагүй ябалал болоно. Иимэ хамааралсалга демократическа оронуудай правительственна кругууда талаһаа, тэрэшэлэн үргэн олониитын талаһаашье эрид буруушаагдаһан байха юм.

Гансаханшье Венгри ба Болгариин урдаһаа бэшэ, мүн шэнэ демократиин бусалшье органуудай урдаһаа гүжэрдэлгын уры урадхуулагдана. Дунайска-балканска оронууд зүүнэй блок байгуулхань гэһэн худал хуурмаг мэдээсэлнүүд хилын саада тээхи реакционно хэблэлдэ тараагдана. Жэшээлхэдэ, «Монд» гэжэ французска газетэ румынска правительственна делегацин һая Белградта ошоһонтойнь дашарамдуулан мүн лэ энэ айлшалалгын гол зорилгонь хадаа үнөөхи лэ суута «зүүнэй блогые» бэлэдхэхэ зүйл мүн болоно гэжэ бэшэһэн байна. Энэ газетэ бухарестска ба белградска хэблэлдэ толилогдоһон румыно-югославска хэлсээнүүд тухай этигэмжэтэй мэдээнүүдые харуулхые хүсөөгүй аал лэ, эдэ оронуудта хорото пропагандын хуурмаг мэдээсэлнүүдые шэлэжэ харуулһан байха юм.

Шэнэ демократиин оронуудтухай гүжэрдэлгын хуурмаг мэдээнүүдые тараахаяабадал үһые буландиртуулан бузарлаха гэжэ ба эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай эб найрамдалай зорилгодо этигэхэгүй ябадал түрүүлхэ гэжэ эрмэлзэгшэдэй заншал болоһон аргань мүн болоно. Ураскоорондын демократическа олониитын прогрессивнэ кругууд шэнэ демократиин оронуудтухай гүжэрдэлгын хуурмаг зүйлнүүдые Франциде хэнэй зохеожо байдагые яһала һайн мэдэдэг. Эдэнэр гэхэдэ—дайнай үедэ Гитлертэй барисаатай байһан үсэгэлдэрэй коллоборационистнууд, харин мүнөө болоходо тэдэнэр өөһэдынгөө арадта эсэргүү ба дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлээр французска империализмын позициннуудай хүсэтэй байһаа зүүн ба зүүн-урда Европын оронуудай прогрессивна демократида эсэргүү тэмсэхэдээ долларова дипломатиһаа дэмжэлгэ бэдэржэ байдаг.

Гитлеровскэ дээрэмдэгшэдэй Советскэ Союзда добтолон ороһон мартагдашагүй үдэртэ, мүнөө үеын хүн түрэлтэнэй бүхы прогрессивна хүсэнүүд фашистска Германиие няза дараһаа, демократиин үргэнөөр хүргжэхын тулада харгы зам нээһэн советскэ хүнүүдэй жэшээлэшэгүй эрэлхэг зүрхэлигэй ябадал тухайнь сэдьхэлдээ баясхалантайгаар һанажа байнад.

Польско сеймын сесси дээрэ Циранкевичын хэлэһэн үгэ

ВАРШАВА, июниин 20. (ТАСС). Сеймын сесси дээрэ хэһэн өөрынгөө элидхэлсоо премьер-министр Циранкевич правительствын табан һара соо ябуулһан ажалябуулгые тодорхойлхо зуураа сеймэдэ һүнгалтануудай болжо байха үедэ тогтоһон демократическа партинуудай блок өөрынгөө ашые хүсэдөөр харуулба гэжэ тэмдэглэбэ.

Ороной уласхоорондын ба дотоодын политическэ байдал нилээд бэхижэбэ гэжэ Циранкевич мүн тэмдэглэһэн байна.

Гадаадын политикын талаар өөрынгөө аюулгүй байдалые хангаха ба хиленүүдээ бэхижүүлхэ, арадуудай хоорондохи эб найрамдал ба бүгэдэниитын аюулгүйе хангахын тулада үргэнөөр хани барилсаха харгыгаар уридшалан ябаһан байнабди гэжэ Циранкевич хэлэбэ. Польша болбол Нэгэдэмэл нацануудай организациин хүдэлмэридэ хабаадалсажа, уласхоорондын аренэ дээрэшье мүн лэ эдэ принципүүдые эрид баримталһан байха юм. Манай зүүн тээхи агуухэ хүршэтэй хизаарлашагүй ехэ эб найрамдал ба улам дэлгэржэ байгаа хани барисаан манай гадаадын политикын һуури фундаментнь мүн болоно.

Польшын баруун хилэ тушаа асуудалда энэ оной апрельдэ Московско конференциде СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотовой эзэлһэн позициие һайшаалтайгаар тэмдэглэбэ.

Польско-советска эб найрамдал хадаа мүнөө хоорондо дипломатическа формула бэшэ, харин хоер оронуудай ажабайдалай хэтын интересүүдлээ үндэһэтэй харилсан туһалалсаха ба үнэн зүрхэнһөө хани барилсаха ябадалай бодото гэршэлгэ мүн болоно гэжэ энэ конференци тон тодоор харуулба гэжэ Циранкевич хэлэһэн байна.

Мүн Польшын ба Чехословакиин хоорондохи харилсаанай һайжарһаниие элидхэлшэ хангалтатайгаар тэмдэглэбэ. Энэ оной март һарада гар табигдаһан эб найрамдал ба харилсан туһалалсалга тухай польско-чехословацка договор хоер оронуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлбэ гэбэ. Һаяын сагта тэрэшэлэн худалдаа наймаанай договорто ба культурна польско-чехословацка конвенциде гар табигдаха ehотой гэбэ. Хоер гүрэнүүдэй хоорондо үшөө шиидхэгдээгүй байһан проблемэнүүд, тэдэнэй тоондо национальна асуудалнуудые славянска барисаанай иимэ ehоор тэрэшэлэн шиидхэгдэхэ байһандань нэжэглэнэгүйб гэжэ премьер хэлэбэ.

Польско-югославска эб найрамдалай харилсаан эдэ хоер гүрэнүүдэй хоорондо үнгэрэгшэ һара соо Варшавада баталагдаһан экономическа договор дээрэһээ харагдана гэжэ Циранкевич хэлэбэ. Полягуудые Югославиһаа репатриациилха тухай асуудал шиидхэгдэхэнь дүтэлөөд байна. Энэнэй эсэстэ югославска хуули засагуудай эбтэ туһаламжын ашаар 15.000 гаран манай нютагайхид өөһэдынгөө зөөригэйгөөр эхэ орондоо бусажа ерэһэн байна.

Болгаритай манай харилсаанууд эб найрамдалай оршон байдал соо хүргжэжэ бэйха юм. Һаяын сагаар Болгаритай культурна хани барисаан тухай договор, тэрэшэлэн худалдаа наймаанай шэнэ договор баталагдахаар байна. Румынитай манай харилсаанууд һайнаар дэлгэржэ байна.

Ойрын сагта польско правительство болбол өөрынгөө посланнигые Венгридэ томилхо. Теэд энээн дээрэһээ түс орон тойн хани барисаамнай бэхижэжэ эхилхэ ehотой. Швецитэй, Норвегитэй ба Данитай манай харилсаануд һайнаар тогтожо байна. Швецитэй баталагдаһан экономическа договор хоер оронуудай хоорондо үнэн улаан экономическа хани барисаа тогтоохо һайн зэмсэг мүн болоно. Дүтын зүүн оронуудтай харилсаанууд, тусгаарлабал экономическа харилсаанууд нилээд һайжараа.

Һүүлэй үедэ Польшын ба Великобританиин хоорондохи харилсаануудай таарамжатай болохо тээшэ туйлагдаһан нилээд ехэ дабжэлтые хангалтатайгаар тэмдэглэхые хүсэнэб гэжэ Циранкевич хэлэбэ. Варшавада министр Бевинэй ерэжэ, эб найрамдалай хэлсээнүүдые хэһэн ушар, һүүлээрынь польско-англійска финансова договорые ратификацилха асуудал тушаа британска правительствын тавгаһан шиидхэбэри, тэрэшэлэн польско-антлійска худалдаа наймаанай договорто гар табилгаэдэ хоер оронуудай ашатай туһатайгаар экономическа барисаатай байха условиие тогтооһон байха юм.

Польша болбол Холбоото Штадуудтай эб найрамдалай харилсаанууде ба хани барисаанние бэхижүүлхын тулада хүсэеэ хайралхагүй гэжэ Циранкевич мэдүүлбэ. Франциай харилсаануудаа бата бэхеэр тааруулхые хүлеэжэ байнабди гэжэ премьер-министр хэлэбэ.

Орон доторхи байдалда дамжан ороходоо, лозунгнуудыемнай ондоо ямар нэгэн политическэ группа дэмжэхэ бэзэ гэһэн оппозициин найдалгань бүтэбэгүй гэжэ Циранкевич зааба. Польско демократи нэгэн уг зорилгоор нэгэдүүлэгдэһэн байна. Хэрбээ демократиин лагерьта зарим арсалдаануд байбашье, теэд тэдэ арсалдаануд ехэнхидээ ямар нэгэн хэмжээ-ябуулганууде бодото дээрэнь бэелүүлхэ асуудал тушаа гарадаг байна гэжэ Циранкевич хэлэбэ. Демократиин уг зорилгонууд хэлбэрүүлэгдэшэгүй. Демократическа блогой базань худэлмэришэн аниин нэгэдэмэл фронт байһан ба байнашье. Орон соохи политическэ байдал нилээд бэхижэбэ. Гүрэнэй аппарат демократида үнэн сэхэ байһа найнгаа экзамен үгэжэ, практическа ажал-ябуулгада өөрынгөө нюурые харуулба. Тэрэниие саашань һайжаруулха тухай асуудал мүнөө табигдаад байна.

Циранкевич болбол нүүрһэнэй, энергетическэ, цементнэ, паровоз ба вагон бүтээлгын болон бусад ажаүйлэдбэриин оронние һэргээн бодхоохо табанжэлэй түсэбые бэелүүлхэ талаар һайн худэлмэрилжэ байһаниие тэмдэглээд, баруун газарнуудаа һэргээхэ ба эдлэхэ хэрэгтэ правительство тусгаар анхаралаа хандуулдаг байһан ба хойшодоошье хандуулха байна гэжэ хэлэбэ. Демократи реакциталай эрид шуудтэмсэл ябуулһанай үрөөр орон соо аюулгүй байдалые хангаба. 59576 хүнүүдые сүлөөлһэн амнисти соносхолго болбол подполиин бутаран унаха ябадалые түргэдхэһэн байна. Ниитын аюулгүйе сахиха органууд реакциин уурхайнуудые үндэһөөрнынь онгилон үгы хэхэдэ ехэ үүргые эзэлбэ.

Һүүлэй Циранкевич болбол арадай гэгээрэл ба культурын талаар правительствын ябуулжа байгаа хэмжээ ябуулганууд дээрэ тусгаар тогтообо.

Франкистска Испанида террор шангадажа байна

ПАРИЖ, июниин 19. (ТАСС). «Патриотуудые түрмэдэ хаахагүй, харин арестовалха үедэ тэдэниие байһан газартань алаха гэжэ захирһан конфиденциальна шанга циркулярые Мадриддахи аюулгүйе сахиха главна управлени полициде ябуулба» гэжэ «Юманите» газетэ мэдээлэнэ.

Энэ документые тайлбарилха зуураа «Юманите» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Хуниие алаха гэжэ иимэ элеэр уряалһанай һүүлээр, франкистска репрессинүүдые шангадхаха ябадалда тааралдаха ба дура зоргоороо гэмнэхэ болон хэнэхэ ябадалые элирүүлжэ болохо судебнэ процессүүдые болгуулха зорилготой уряал гаргаһанайнь һүүлээр Франкое унагааха гээшэ хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала хэрэг мүн болоно».

Чайковскиин нэрэмжэтэ театральна музыкальна училище искусствын хүндэмэрилэгшэдые һурган гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Түс училищын һурагша-отличник **Вася Бадмаев** контрабас дээрэ наадажа байна.

В. Пановой фото.

Концерт табина

Яруунын аймагай культурын байшингай агитбригада Гарам гэжэ загаһа гүрэнбэрилхэ пункт ба Домнинско сельсоведэй «Улаан туяа» колхоздо гараба.

Тус агитбригадын членүүд В. Байбородин, Е. Минеева ба Е. Байбородин гэгшэдэй нэдадахада колхознигууд ба загаһанууд ехээр һонирхобо.

Мүнөө агитбригада Сосново-Озерск, Комсомольскын, Эгэтын ба Үльдиргын совхозуудэй колхозуудаар концерт табина.

—o—

Үндэгэ тушаалгаяа болзорһоонь урид дүүргэбэ

Сэлэнгын аймагай Убукунска сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхоз гүрэнэй үндэгэ тушааха 1947 оной үялгата хамгаалгабарыа болзорһоо урид, июниин 15-нд 100,9 процент дүүргэбэ. 4540 үндэгэ тушааба.

Д. Будаев.

—o—

Спортивна талмай бэлэдхэлэй

Закаменэй аймагай центр—Цамзарано комсомолецууд ба залуушуудай үүсхэлтэй спортивна талмай эмхидхэгдэбэ. Вакцинацийн эйкомой хутэлбэреэр түс талмай бэлэдхэхэ талаар 4 воскресник үнэргүүлжэ, 153 хүн хабаадалсаһан байна. Тэрнэр талмайн территориие бог шоройһоо сэбэрлэхэһээ гадна, талмай дээрэ будка барижа, спортивна хэрэгсэлнүүдые бэлдэхэ.

Һаяар, спортивна командануудай мүрсөөн боложо эхилхэнь.

В. Тогмоев.

Манай футболистнууд Чита мордобо

Улан-Удын паровозо-бүтээлгын заводэй «Дзержинец» гэжэ спортивна обществодэй футбольно команда футболоор наадалгаа хабаадалсахаар июниин 20-до Чита мордобо.

Харюусалгата редакторай орлогшо Д. Д. ЛУБСАНОВ.

Республиканска радиодамжуулгын программа

Июниин 24.

7.00—Радиогимнастика. 7.20—Һүүлэй мэдээсэлнүүд. 7.45—Оперно хүргжэмэй концерт. 8.00—„Бурят-Монгольская Правда" ба „Бурят-Монголой Үнэн" газетэнүүдһээ материалнууд. 8.35—8.58 Хуушанай солдатска дуунууд ба маршнууд. 17.00—Үхибүүдтэ зорюулан Ц. Номтоевой: „Хулэг" гэжэ рассказай үргэлжэлые бурят-монгол хэлэн дээрэ дамжуулга. 17.15—17.28—Үхибүүдтэ зорюулһан концерт. 19.00—Хүргжэм. 19.15—ТАСС-эй материалнууд. 19.30—Хуушанай классигуудай зохеолнуудһаа камерна концерт. 20.00—Ц. Д. Очировай: „Ботоголько графит" гэһэн хөөрэлдөөн бурят-монгол хэлэн дээрэ дамжуулагдаха. 20.15—С. Я. Аллилуевай: „Үнэгэрһэн зам" гэжэ номоор түгэсхэлэй дамжуулга. 20.30—„Наполеондо эсэргүүород арадай эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн" гэһэн С. Б. Каллиопиин статья. 20.50—Хүргжэм. 21.00—Колхознигуудта зорюулан „Үбһэ хуряалга болон силос даралгада бэлэдхэлгын шиидхэхы үдэрнүүд" гэһэн БМАССР-эй хүсөө ажахын Министерствын ашаг щэмэ ехэтэ малажалай таһагай начальник нүхэр Желтый гэгшын статья бурят-монгол хэлэн дээрэ дамжуулагдаха. 21.15—Хүргжэм. 21.20—21.30—Һүүлэй мэдээсэлнүүд.

„ПРОГРЕСС"
«ЗОЛУШКА».

„ЭРДЭМ"
«Центр нападения»

КЯХТЫН

Медицинскэ сестрануудай һургуули

болбол 1947—48 онуудай һуралсалай жэлдэ һурагшадые абаха байна.

Һураха болзорынь 2 жэл.

Һургуулида 7 классһаа доошо бэшэ эрдэмтэй. 14-һөө 30 хүртэр наһатай эхэнэрнүүд абтаха юм.

Һургуулида орогшод экзамен бариха гэбэл: а) СССР-эй Конституци, б) ород хэлээр (хэлэлгэ ба бэшэлгээр), в) математикаар (хэлэлгэ ба бэшэлгээр).

Долоон жэлэй һургуулиие отличнаар дүүргэһэн хүнүүд экзаменгүйгөөр абтаха болоно.

Мэдүүлгэтэй хабсаруулха документнүүдые нэрлэбэл: а) һургуули дүүргэһэн тухай документ, б) түрэһэн тухай үнэмшэлгэ, в) автобиографи, г) гурбан фотокарточкануудд) бэеын эдүүр тухай справка, е) справка формо № 7 (һурагшаа ерэхэдээ асарха).

Хүдөөһөө ерэһэн хүнүүд райторгһоо эдеэ хоолой ба бусад хангалгаһаа гараһан тухай справка бэедээ абажа ерэхэ ehотой.

Экзамен барилга энэ оной августын 10-һаа августын 20-д хүртэр болохо юм.

Занятинь сентябриин 1-һээ захалха. Һурагшад болбол хоёрдохи категориин хүдэлмэришэдэй нормоор хангагдаха. Хүдөөһөө ерэһэн хүнүүд хамтын байрада орохо. Медсестрануудай һургуулида хүдөөһөө һурахаа ерэгшэд Кяхта гороодо ошохые зүбшөөһэн МВД-һээ пропуск абажа ерэхэ ehотой. Һургуулида абтагшад 140 түхэриг стипенди һарадаа абажа байха.

Мэдүүлгэнүүд ба документнүүдые эльгээхэ адресынь: БМАССР, г. Кяхта ул. Ленина 11, школа медицинских сестер.

ДИРЕКЦИ.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Уяан-Удэ, ул. Ленина, 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80, зам. редактора —23, ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, сельского хозяйства—3-23 (2 зв.), культуры и быта, промышленности и транспорта— 4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.).

Н—00382. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.